

บทที่ 3

มาตรการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องหา ที่อยู่ในอำนาจของศาลอื่น

ในบทนี้จะทำการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น โดยเริ่มต้นศึกษาเกี่ยวกับมาตรการตามกฎหมายต่างประเทศ มาตรการตามกฎหมายไทย และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายการคุ้มครองผู้ต้องหาหรือบุคคลที่ถูกคุมขังหรือจำคุก นำไปสู่กระบวนการดำเนินคดีทางอาญาในกรณีของผู้ต้องหาซึ่งถูกอายัดตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น

3.1 มาตรการตามกฎหมายต่างประเทศ

ปัญหาการดำเนินคดีกรณีผู้ต้องหาถูกอายัดตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่นยังไม่มีกฎหมายหรือระเบียบเฉพาะให้เป็นทางปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน แต่หน่วยงานจึงได้วางมาตรการในทางปฏิบัติของตนเองและทำความเข้าใจความตกลงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกันเพื่อขอความร่วมมือในการปฏิบัติงานเท่านั้น และได้ทำการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศได้แก่ บทบัญญัติของสหรัฐอเมริกา ซึ่งจะทำการศึกษาบทกฎหมายของรัฐนิวยอร์กและรัฐวิสคอนซินบทกฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลียและบทกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์เพื่อนำมาวิเคราะห์หลักกฎหมายระหว่างประเทศไทยเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายของต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

3.1.1 สหรัฐอเมริกา

การศึกษาบทกฎหมายของสหรัฐอเมริกาคพบว่ามตรัฐส่วนใหญ่อนุญาตให้นำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้กับการปรากฏตัวของจำเลย เช่น กฎหมายของมลรัฐนิวยอร์ก ซึ่งนำระบบการประชุมทางจอภาพ มาใช้ในกรณีที่จำเลยไม่อาจไปปรากฏตัวในชั้นศาลได้ เนื่องมาจากจำเลยถูกจองจำและสละสิทธิ์ในการปรากฏตัวและสิทธิการเป็นส่วนตัวเท่านั้น

3.1.1.1 รัฐนิวยอร์ก

ในด้านกฎหมาย มลรัฐนิวยอร์กได้บัญญัติเกี่ยวกับศาลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Court) โดยปรากฏอยู่ในมาตรา 182 แห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹ (The Criminal Procedure Law) และส่วนที่ 106 ของกฎของผู้พิพากษาหัวหน้าศาล² (the Rules of the Chief Administrator)

มาตรา 182.10 ให้ความหมายของระบบที่นำมาใช้ว่าระบบภาพและเสียงอิสระ (Independent Audio-visual System) หรือในกฎหมายไทยใช้คำว่า การประชุมทางจอภาพ ซึ่งหมายถึงระบบอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการส่งและรับสัญญาณภาพและเสียง ที่ครอบคลุมถึงสัญญาณที่เข้ารหัส ความถี่หรือวิธีการอื่นที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการรับสัญญาณและถอดรหัสสัญญาณโดยไม่ได้รับอนุญาต³

มาตรา 182.20 บัญญัติเกี่ยวกับการนำระบบดังกล่าวนี้มาใช้กับการพิจารณาคดีของจำเลย โดยมีเงื่อนไขว่า หัวหน้าศาลได้อนุญาตให้นำระบบดังกล่าวมาใช้ หลังจากที่จำเลยได้ทำการปรึกษาหารือกับที่ปรึกษาและให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร และหากการประชุมทางจอภาพดังกล่าวเป็นเหตุให้จำเลยเสียสิทธิตามกฎหมาย จำเลยไม่อนุญาตให้ดำเนินการใช้ระบบดังกล่าวต่อไป หรือด้วยเหตุผลที่ชัดเจนอื่น ๆ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอได้ตลอดเวลา และเมื่อศาลอนุญาตตามคำร้องขอการปรากฏตัวของจำเลยผ่านทางจอภาพจะสิ้นสุดลง โดยศาลจะเลื่อนการพิจารณาคดีออกไป และให้ยกเลิกการประชุมผ่านทางจอภาพมาใช้กับจำเลย⁴

¹ The Criminal Procedure Law. section 182.

² The Rules of the Chief Administrator.

³ The Criminal Procedure Law. section 182.10.

S 182.10 Definition of terms. As used in this article:

1. "Independent audio-visual system" means an electronic system for the transmission and receiving of audio and visual signals, encompassing encoded signals, frequency domain multiplexing or other suitable means to preclude the unauthorized reception and decoding of the signals by commercially available television receivers, channel converters, or other available receiving devices.

2. "Electronic appearance" means an appearance in which various participants, including the defendant, are not present in the court, but in which, by means of an independent audio-visual system, (a) all of the participants are simultaneously able to see and hear reproductions of the voices and images of the judge, counsel, defendant, police officer, and any other appropriate participant, and (b) counsel is present with the defendant, or if the defendant waives the presence of counsel on the record, the defendant and his or her counsel are able to see and hear each other and engage in private conversation.

⁴ The Criminal Procedure Law. section 182.20.

S 182.20 Electronic appearance; general rule.

สำหรับมาตรา 182.40 เป็นเรื่องของการอนุมัติให้นำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ โดยผู้พิพากษา ซึ่งต้องเสนอความเห็นที่ว่า การนำระบบการประชุมทางจอภาพมีความเหมาะสมต่อ หัวหน้าผู้ดูแลระบบศาลเป็นลายลักษณ์อักษร โดยการให้จำเลยมาปรากฏตัวทางการประชุมผ่านทาง จอภาพจะดำเนินการได้ต่อเมื่อหัวหน้าศาลอนุมัติข้อเสนอดังกล่าว หลังการประชุมดังกล่าวเสร็จสิ้น ลงต้องมีการตรวจสอบระบบภาพและเสียงที่ใช้ดำเนินการและรับรองโดยหัวหน้าผู้ดูแลระบบศาล ว่าระบบได้เป็นไปตามคำจำกัดความของระบบภาพและเสียงอิสระและเป็นเทคนิคที่เหมาะสม สำหรับการนำมาใช้ในการประชุมทางจอภาพ และหัวหน้าศาลจะเป็นผู้มีอำนาจในการออกกฎ ในการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวมาใช้

---

1. Notwithstanding any other provision of law and except as provided in section 182.30 of this article, the court, in its discretion, may dispense with the personal appearance of the defendant, except an appearance at a hearing or trial, and conduct an electronic appearance in connection with a criminal action pending in Albany, Bronx, Broome, Erie, Kings, New York, Niagara, Oneida, Onondaga, Ontario, Orange, Putnam, Queens, Richmond, St. Lawrence, Tompkins, Chautauqua, Cattaraugus, Clinton, Essex, Montgomery, Rensselaer, Warren, Westchester, Suffolk, Herkimer or Franklin county, provided that the chief administrator of the courts has authorized the use of electronic appearance and the defendant, after consultation with counsel, consents on the record. Such consent shall be required at the commencement of each electronic appearance to such electronic appearance.

2. If, for any reason, the court determines on its own motion or on the motion of any party that the conduct of an electronic appearance may impair the legal rights of the defendant, it shall not permit the electronic appearance to proceed. If, for any other articulated reason, either party requests at any time during the electronic appearance that such appearance be terminated, the court shall grant such request and adjourn the proceeding to a date certain. Upon the adjourned date the proceeding shall be recommenced from the point at which the request for termination of the electronic appearance had been granted.

3. The electronic appearance shall be conducted in accordance with rules issued by the chief administrator of the courts.

4. When the defendant makes an electronic appearance, the court stenographer shall record any statements in the same manner as if the defendant had made a personal appearance. No electronic recording of any electronic appearance may be made, viewed or inspected except as may be authorized by the rules issued by the chief administrator of the courts.

⁵ The Criminal Procedure Law. section 182.40.

นอกจากนี้ การปรากฏตัวของจำเลยผ่านทางการประชุมทางจอภาพจะต้องดำเนินการ
กฎระเบียบที่ออกโดยหัวหน้าผู้บริหารของศาล

ตอนที่ 106. การปรากฏตัวของศาลอิเล็กทรอนิกส์⁶

106.1 การอนุญาต

106.2 การปรากฏตัวทางอิเล็กทรอนิกส์

106.3 การสิ้นสุด

106.4 เงื่อนไขและข้อ จำกัด

106.5 บันทึก

มาตรา 106.1 การอนุญาต

ในเขตที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายศาลที่ใช้อำนาจทางอาญา อาจยกเว้นการพิจารณาคดี
หรือการพิจารณาคดีโดยมีลักษณะส่วนตัวของจำเลยและดำเนินการใช้วิธีทางอิเล็กทรอนิกส์
เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญา⁷

มาตรา 106.2 การปรากฏตัวทางอิเล็กทรอนิกส์⁸

---

1. The appropriate administrative judge shall submit to the chief administrator of the courts a written proposal for the use of electronic appearance in his or her jurisdiction. If the chief administrator of the courts approves the proposal, installation of an independent audio-visual system may begin.

2. Upon completion of the installation of an independent audio-visual system, the commission on cable television shall inspect, test, and examine the independent audio-visual system and certify to the chief administrator of the courts whether the system complies with the definition of an independent audio-visual system and is technically suitable for the conducting of electronic appearances as intended.

3. The chief administrator of the courts shall issue rules governing the use of electronic appearances.

⁶ The Rules of the Chief Administrator.

⁷ The Rules of the Chief Administrator. Section 106.1 Authorization.

In such counties authorized by law, a court exercising criminal jurisdiction may, except at a hearing or trial, dispense with the personal appearance of the defendant and conduct an electronic appearance in connection with a criminal action.

⁸ The Rules of the Chief Administrator. Section 106.2 Electronic appearance.

(a) An electronic appearance shall consist of an appearance in which some of the participants, including the defendant, are not present in the court, but all of the participants are simultaneously visible and audible to one another by means of an independent audio-visual system.

(b) The independent audio-visual system must be approved by the Commission on Cable Television as technically suitable for the conducting of electronic appearances.

(a) การปรากฏตัวทางอิเล็กทรอนิกส์มีลักษณะที่ผู้เข้าร่วมบางคนรวมถึงจำเลย ไม่ได้อยู่ในศาล แต่ผู้เข้าร่วมทั้งหมดสามารถมองเห็นและได้ยินพร้อมกันโดยใช้ภาพและเสียงที่เป็นอิสระ

(b) ระบบภาพและเสียงที่เป็นอิสระจะต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการ ซึ่งเป็นเทคนิคที่เหมาะสมสำหรับการใช้งานอิเล็กทรอนิกส์

(c) จำเลยสามารถเข้าร่วมในรูปลักษณะอิเล็กทรอนิกส์ได้เฉพาะเมื่อได้รับความยินยอมจากเขาหรือเธอในบันทึกหลังจากปรึกษาหารือกับที่ปรึกษา

(d) จำเลยบันทึกอาจยกเว้นการปรากฏตัวของที่ปรึกษาในสถานที่ที่จำเลยอยู่ แต่จำเลยและที่ปรึกษาจะต้องสามารถมองเห็นและได้ยินซึ่งกันและกันและมีส่วนร่วมในการสนทนาส่วนตัว

มาตรา 106.3 การสิ้นสุด

หากศาลเห็นว่าในการกระทำของฝ่ายใดที่ทำให้ การดำเนินการทางอิเล็กทรอนิกส์ อาจทำให้เสียสิทธิตามกฎหมายของจำเลยก็จะไม่อนุญาตให้รูปลักษณะทางอิเล็กทรอนิกส์ดำเนินการต่อไป หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอเมื่อใดก็ตามด้วยเหตุผลที่ชัดเจนว่าการปรากฏตัวทางอิเล็กทรอนิกส์ ถูกยกเลิกศาลจะต้องให้การร้องขอและเลื่อนการพิจารณาคดีไปสู่วันที่แน่นอน ในวันที่เลื่อนศาล ถ้าเป็นไปได้จะเริ่มดำเนินการต่อจากจุดที่ขอให้ยุติการปรากฏตัวทางอิเล็กทรอนิกส์⁹

มาตรา 106.4 เงื่อนไขและข้อ จำกัด

เงื่อนไขและข้อ จำกัด ต่อไปนี้จะใช้บังคับกับสิ่งที่ปรากฏทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด:

(a) จำเลยไม่สามารถป้อนคำสารภาพหรือถูกตัดสินลงโทษตามความเชื่อมั่นของความผิดทางอาญา

(c) A defendant may participate in an electronic appearance only upon his or her consent on the record after consultation with counsel.

(d) A defendant, on the record, may waive the presence of counsel at the place where the defendant is physically located, but the defendant and counsel must be able to see and hear each other and engage in private conversation.

⁹ The Rules of the Chief Administrator. Section 106.3 Termination.

If the court determines on its own or on motion of any party that, for any reason, the conduct of the electronic appearance may impair the legal rights of the defendant, it shall not permit the electronic appearance to proceed. If either party requests at any time, for any articulated reason, that the electronic appearance be terminated, the court shall grant the request and adjourn the proceeding to a date certain. On the adjourned date, the court, if practicable, shall begin the proceeding from the point at which the request to terminate the electronic appearance had been granted.

(b) จำเลยไม่สามารถฟ้องร้องไม่รับผิดชอบด้วยเหตุผลของโรคทางจิตหรือความบกพร่อง¹⁰

(c) จำเลยไม่อาจผูกพันกับกระทรวงสุขภาพจิตตามมาตรา 730 แห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(d) จำเลยไม่สามารถฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีเงื่อนไขตามสัญญาว่าจะจำคุกเว้นแต่จะมีการกำหนดโทษจำคุกเฉพาะในกรณีที่จำเลยไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประโยคเดิม

(e) จำเลยที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดทางอาญาอาจไม่ได้รับโทษจำคุกนานเกินเวลาที่จำเลยได้รับเมื่อมีการตัดสินลงโทษ

มาตรา 106.5 บันทึก¹¹

(a) การบันทึกทางอิเล็กทรอนิกส์อาจทำจากลักษณะที่ปรากฏทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่การบันทึกนี้จะต้องอยู่ในความดูแลของเสมียนของศาลที่ดำเนินการตามกฎหมาย ห้ามมิให้มีการ

---

¹⁰ The Rules of the Chief Administrator. Section 106.4 Conditions and limitations.

The following conditions and limitations shall apply to all electronic appearances:

(a) The defendant may not enter a plea of guilty to, or be sentenced upon a conviction of, a felony.

(b) The defendant may not enter a plea of not responsible by reason of mental disease or defect.

(c) The defendant may not be committed to the State Department of Mental Hygiene pursuant to article 730 of the Criminal Procedure Law.

(d) The defendant may not enter a plea of guilty to a misdemeanor conditioned upon a promise of incarceration unless such incarceration will be imposed only in the event that the defendant fails to comply with a term or condition imposed under the original sentence.

(e) A defendant who has been convicted of a misdemeanor may not be sentenced to a period of incarceration that exceeds the time the defendant has already served when sentence is imposed.

¹¹ The Rules of the Chief Administrator. Section 106.5 Record.

(a) An electronic recording may be made of the electronic appearance, but this recording must remain within the custody of the clerk of the court that conducted the proceeding. No electronic recording may be released, duplicated, viewed or inspected without the permission, in writing, of the administrative judge for the court that conducted the proceeding.

(b) Stenographic recording of the electronic appearance shall be made, and shall be made available for inspection or copying, to the same extent and in the same manner as if it were an ordinary appearance rather than an electronic appearance.

บันทึกทางอิเล็กทรอนิกส์ทำซ้ำดูหรือตรวจสอบ โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจาก ผู้พิพากษาด้านการบริหารสำหรับศาลที่ดำเนินการตามกฎหมาย

(b) การบันทึกข้อมูลลักษณะทางอิเล็กทรอนิกส์ทางอิเล็กทรอนิกส์จะต้องทำและ จะต้องมิไว้สำหรับการตรวจสอบหรือการทำสำเนาในระดับเดียวกันและในลักษณะเดียวกันว่าเป็น ลักษณะปกติมากกว่ารูปลักษณะทางอิเล็กทรอนิกส์

3.1.1.2 รัฐวิสคอน

สำหรับมลรัฐวิสคอนซิน ได้มีการออกระเบียบการประชุมผ่านทางจอภาพที่ได้รับการ ประกันคุณภาพของภาพและเสียงขั้นต่ำไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตอนที่ 885 Subchapter III ซึ่งออกโดยศาลฎีกาของรัฐวิสคอนซิน และได้รับการรับรองในปี พ.ศ. 2551 โดยภายใต้การอนุญาตดังกล่าว คุณภาพของภาพและเสียงจะต้องเพียงพอที่จะทำให้ผู้เข้าร่วมสังเกต พฤติกรรมและการสื่อสารอวัจนภาษาของผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ และได้ยินอย่างชัดเจนว่าเกิดอะไรขึ้น ในห้องพิจารณาทางจอภาพและเสียงในระดับเดียวกับที่ปรากฏในห้องพิจารณาคดี

โดยมาตรา 885.50 ได้กำหนดเกี่ยวกับเจตนาของการนำระบบการประชุมทางจอภาพ มาใช้ในกระบวนการพิจารณาความอาญาว่า เป็นเจตนาของศาลฎีกาที่จะนำเทคโนโลยีทางจอภาพมาใช้ ในการทำงานของศาลวิสคอนซินเท่าที่จะสามารถทำได้โดยต้องสอดคล้องกับข้อจำกัดของ เทคโนโลยีและสิทธิของคู่ความและผู้เข้าร่วมในการพิจารณาคดีคนอื่น ๆ โดยมีความประสงค์ จะรักษาความเป็นธรรม สักดิ์ศรี ความเคร่งครัดและมารยาทของกระบวนการทางศาล นอกจากนี้ ยังมีความตั้งใจให้การใช้การประชุมทางจอภาพดังกล่าว อยู่ในดุลพินิจของผู้พิพากษาในการกำหนด ลักษณะและขอบเขตของการใช้ ตามที่ได้กำหนดไว้ในบทนี้ ตามประกาศเจตนา¹² ศาลฎีกาจะใช้ เทคโนโลยีด้วยความระมัดระวัง เพื่อให้กระบวนการทางศาลมีประสิทธิภาพมากขึ้นในราคาที่ถูกลง ต่อสาธารณชนและผู้เข้าร่วมโดยไม่ส่งผลกระทบต่อความยุติธรรม ความมีเกียรติ นอกจากนี้ ศาลฎีกายังพบอีกว่า การใช้เทคโนโลยีการประชุมทางจอภาพที่ไม่เหมาะสม หรือใช้ในสถานการณ์ ที่ไม่ตรงตามมาตรฐานทางเทคนิค อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิพื้นฐานของคู่กรณี ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ อาชญากรรมและสาธารณะ ถูกเปลี่ยนแปลงอย่างไม่เป็นธรรม และการสูญเสียความเป็นธรรม สักดิ์ศรี และการดำเนินคดีในศาลซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการบริหารงานยุติธรรมที่เหมาะสม¹²

มาตรา 885.54 เป็นการบัญญัติถึงข้อกำหนดของมาตรฐานทางเทคนิคและการ ดำเนินงาน โดยกำหนดให้เทคโนโลยีการประชุมทางไกลที่ใช้ในการพิจารณาคดีต้องเป็นไปตาม มาตรฐานทางเทคนิค และต้องดำเนินงานดังต่อไปนี้ ผู้เข้าร่วมจะสามารถมองเห็นและสื่อสารถึงกัน

¹² Wisconsin Statutes & Annotations Published August 19, 2019. Provisions Common to Actions and Proceedings in All Courts. chapter 885.50

และกัน ผู้เข้าร่วมจะสามารถมองเห็น ได้ยินและอื่น ๆ สามารถสังเกตหลักฐานทางกายภาพหรือการนำเสนอหลักฐานระหว่างดำเนินการ คุณภาพของวิดีโอและเสียงจะต้องเพียงพอต่อการให้ผู้เข้าร่วมสังเกตพฤติกรรมและการสื่อสารที่ไม่ใช่คำพูดของผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ และได้ยินอย่างชัดเจนว่าเกิดอะไรขึ้นในห้องพิจารณาในระดับเดียวกับที่ปรากฏจริงในห้องพิจารณาคดี ภาติและที่ปรึกษาของผู้เข้าร่วมต้องสามารถหันกลิ้งเพื่อดูห้องพิจารณาคดีเพื่อให้ผู้อยู่ในระยะไกลสังเกตเห็นบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่หรือมีกิจกรรมใด ๆ เกิดขึ้นในห้องพิจารณาคดีในระหว่างการดำเนินคดี นอกจากนี้ ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกและสามารถรองรับการมีส่วนร่วมของที่ปรึกษาอันเนื่องมาจากการเข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาของจำเลย โดยที่ปรึกษาและจำเลยมีสิทธิที่จะปิดระบบ ไมโครโฟนเพื่อสื่อสารอย่างเป็นส่วนตัวและเป็นความลับ ต้องมีวิธีการส่งเอกสารระหว่างห้องพิจารณาคดีและห้องที่ใช้การประชุมทางจอภาพที่อยู่ห่างไกลนั้น ต้องมีสถานที่การสื่อสารด้วยเสียงแยกต่างหาก เพื่อให้จำเลยหรือผู้ที่ถูกร้องและทนายความของเขาหรือเธอสามารถติดต่อสื่อสารกันเป็นการส่วนตัวในระหว่างการพิจารณาคดีทั้งหมด การดำเนินการดังกล่าวต้องกระทำในสถานที่ซึ่งผู้พิพากษาซึ่งเป็นประธานในการพิจารณาคดีผ่านทางจอภาพสามารถมองเห็นและได้ยินเสียงขณะถูกขุ่นและประชาชนรวมถึงผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในระดับเดียวกับการดำเนินคดีปกติ ดุลพินิจของศาลที่ปฏิเสธในการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ไม่อาจอุทธรณ์ได้¹³

มาตรา 885.60 เป็นการบัญญัติเกี่ยวกับการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในคดีอาญา โดยอนุญาตให้นำระบบดังกล่าวมาใช้ทั้งการพิจารณาคดีล่วงหน้า การค้นหาค้นข้อเท็จจริงหรือการดำเนินการหลังการพิจารณาใด ๆ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น จำเลยในคดีอาญาและผู้ถูกร้องมีสิทธิที่จะร้องขอนำระบบการประชุมผ่านทางจอภาพมาใช้ โดยผู้เสนอพยานด้วยเทคโนโลยีผ่านทางจอภาพในการพิจารณาคดี หรือการได้สวนข้อเท็จจริงใด ๆ ให้ยื่นคำบอกกล่าวเจตนาที่จะแสดงพยานหลักฐานด้วยเทคโนโลยีการประชุมทางจอภาพ 20 วันก่อนที่จะเริ่มดำเนินการตามกำหนดการ และฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยื่นคำคัดค้านคำให้การของพยานด้วยเทคโนโลยีทางจอภาพได้ภายใน 10 วัน นับจากวันที่ยื่นคำบอกกล่าวเจตนา หากการจำกัดเวลาในการดำเนินคดีไม่เอื้อต่อระยะเวลาดังกล่าว ศาลอาจใช้ดุลพินิจในการลดระยะเวลาการยื่นคำบอกกล่าวเจตนาและการคัดค้านได้¹⁴

¹³ Wisconsin Statutes & Annotations Published August 19, 2019. Provisions Common to Actions and Proceedings in All Courts. chapter 885.54.

¹⁴ Wisconsin Statutes & Annotations Published August 19, 2019. Provisions Common to Actions and Proceedings in All Courts. chapter 885.60.

3.1.2 เครือรัฐออสเตรเลีย

ศาลสหพันธรัฐแห่งเครือรัฐออสเตรเลียเป็นศาลชั้นนำของโลกในด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อเพิ่มช่องทางให้ประชาชนสามารถขอรับบริการจากศาลได้สะดวกยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับภารกิจของศาลในการอำนวยความสะดวกและเผยแพร่ผลงานให้กับสาธารณชนทราบ จากการที่ศาลสหพันธรัฐมีเขตอำนาจครอบคลุมทั่วประเทศ ประกอบกับภูมิประเทศที่กว้างใหญ่ของเครือรัฐออสเตรเลีย ทำให้มีความจำเป็นในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้ศาลสามารถให้บริการและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและได้พัฒนายุทธศาสตร์ศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Court Strategy) รวมถึงการ ใช้เว็บไซต์ของศาล (www.fedcourt.gov.au) การประชุมทางไกล โดยส่งข้อมูลด้วยภาพ (Video conferencing) การพิจารณาหรือการรับฟังพยานหลักฐานผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ รวมถึง เทคโนโลยีอื่น ๆ เช่น เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นออนไลน์ของศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Court Online Forum) การนำส่งเอกสารและการสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing และ e-Search) รวมถึง ระบบการติดตามความเคลื่อนไหวของสำนวนคดีโดยคอมพิวเตอร์เป็นฐาน ซึ่งเรียกว่า เคสแทรค (Casetrack) โดยในเดือนเมษายน พ.ศ. 2544 ศาลได้เปิดให้บริการด้านเอกสาร โดยคู่ความอาจเลือก ที่จะนำส่งเอกสาร และชำระค่าธรรมเนียมศาล รวมถึงได้รับเอกสารที่มีการลงลายมือชื่อหรือประทับตรารับเอกสารของศาลสหพันธรัฐผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ระบบเว็บไซต์ของศาล เป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับใช้กับเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ ผู้ขอรับบริการ¹⁵

จากบทบัญญัติของเครือรัฐออสเตรเลียมีการนำระบบการประชุมทางจอภาพและเสียงมาใช้ในกระบวนการพิจารณาของศาล ด้วยเห็นว่าได้ประโยชน์มาก โดยเฉพาะกรณีผู้เข้าร่วมการพิจารณาหนึ่งคนหรือมากกว่านี้ อยู่ในที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน รวมถึงเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายลดเวลาการเดินทาง อย่างไรก็ตาม การจะนำวิธีการประชุมทางจอภาพมาใช้นั้น ต้องพิจารณาปัจจัยหลายประการ เช่น ความพร้อมของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ที่เกี่ยวข้องคุณภาพของภาพและเสียง ขึ้นอยู่กับอุปกรณ์ ความเร็วในการส่งหรือแบนด์วิธ ที่มีอยู่ ความสำคัญของพยาน ขอบเขตของเอกสารที่นำมาใช้ในคดี ความแตกต่างระหว่างเวลาและสถานที่ หากมีการประชุมผ่านระบบจอภาพและเสียง ต้องพิจารณาถึงความจำเป็นของล่าม คุณสมบัติ การฝึกอบรม

¹⁵ ธนา พิทยะเวสต์สุนทร. (2556). *ปัญหาการดำเนินกระบวนการพิจารณาในการส่งคำคู่ความและการตรวจสำนวนคดีตามกฎหมายวิธีพิจารณาความของไทยโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ มหาวชิวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. หน้า 92-93 อ้างถึงใน นาดาชา วสินติก. (2549). คำแปลบทความประกอบการบรรยายเรื่อง การบริหารและการติดตามสำนวนคดีของศาลสหพันธแห่งออสเตรเลีย โดย Justice Brian Tamberlin.

และประสบการณ์ของลุ่มในบริบทที่มีความยุ่งยากและความซับซ้อนที่เพิ่มขึ้นของการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ เป็นต้น

สำหรับบทกฎหมายของรัฐบาลกลางของเครือรัฐออสเตรเลีย โดยการดำเนินคดีของศาลรัฐบาลกลางได้นำระบบการประชุมทางไกลผ่านทางจอภาพมาใช้โดยบัญญัติอยู่ในพระราชบัญญัติว่าด้วยศาลออสเตรเลีย ค.ศ. 1976 (Federal Court of Australia Act 1976) มาตรา 47A ถึงมาตรา 47F ซึ่งมีสาระสำคัญคือ

มาตรา 47 A ศาลหรือผู้พิพากษาอาจอนุญาตทั้งทางตรงหรือทางอ้อมให้มีการให้การของพยานผ่านระบบจอภาพและเสียงได้ โดยการให้การดังกล่าวนำมาใช้กับบุคคลที่ศาลหรือผู้พิพากษาเห็นว่าเป็นพยานที่มีน้ำหนักเพียงพอ และเป็นบุคคลที่อยู่ในต่างประเทศ ที่กฎหมายของประเทศนั้นอนุญาตให้บุคคลดังกล่าวให้การเป็นพยานที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินคดี หรือกฎหมายที่บังคับใช้ในประเทศนั้นทำให้ไม่สะดวกสำหรับบุคคลที่จะมาเป็นพยาน โดยมีวัตถุประสงค์จะดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด และที่สำคัญ ศาลหรือผู้พิพากษาเห็นด้วยว่า การให้การผ่านทางจอภาพและเสียงนั้นมีความเหมาะสม¹⁶

มาตรา 47 B บัญญัติเกี่ยวกับศาลหรือผู้พิพากษาอาจอนุญาตให้นำระบบการประชุมผ่านทางจอภาพและเสียงมาใช้ในกรณีที่มีวัตถุประสงค์ให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง มาปรากฏตัวต่อหน้าศาลหรือผู้พิพากษา หรือยื่นคำร้องต่อศาลหรือผู้พิพากษา และเห็นว่าการนำระบบดังกล่าวมาใช้หรือวิธีการอื่นมาใช้มีความเหมาะสม¹⁷

มาตรา 47 C เป็นการบัญญัติเกี่ยวกับเงื่อนไขการใช้ระบบการประชุมผ่านทางจอภาพและเสียงหรือวิธีการอื่นที่เหมาะสม โดยกำหนดมิให้ศาลหรือผู้พิพากษาใช้อำนาจตามมาตรา 47 A หรือมาตรา 47 B เว้นแต่ ห้องพิจารณาคดีหรือสถานที่ที่ศาลหรือผู้พิพากษานั้นจะมีอุปกรณ์ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จอภาพ ที่ช่วยให้บุคคลที่มีสิทธิฟังการพิจารณาในห้องพิจารณาทั้งหมดจะให้เห็นหรือได้ยินบุคคลที่อยู่ทางไกลนั้น ไม่ว่าจะเป็นการให้การในฐานะพยาน หรือการปรากฏตัว หรือการนำเสนอเอกสาร ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดี และสถานที่ซึ่งบุคคลที่อยู่ทางไกลนั้นอยู่จะมีการติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่พร้อมสำหรับการประชุมทางจอภาพและเสียง ที่ช่วยให้ผู้มีสิทธิในการฟังการพิจารณาทั้งหมดที่อยู่ในสถานที่นั้นมองเห็นหรือได้ยินเสียงบุคคลนั้นในห้องพิจารณาคดีหรือสถานที่อื่นที่ศาลหรือผู้พิพากษานั้นอยู่ รวมถึงเงื่อนไขอื่น ๆ ที่กำหนดตามกฎหมายของศาลที่เกี่ยวข้องกับการประชุมทางจอภาพ เช่น รูปแบบของการเชื่อมโยงวิดีโอ อุปกรณ์หรือรุ่นของ

¹⁶ Federal Court of Australia Act 1976. Part VI-General.(47 A).

¹⁷ Federal Court of Australia Act 1976. Part VI-General.(47 B).

อุปกรณ์ที่สร้างการเชื่อมโยง กล้อง มาตรฐานการส่ง ความเร็วในการส่ง และคุณภาพของการสื่อสาร หรือเงื่อนไขอื่น ๆ ที่ผู้พิพากษากำหนด

นอกจากนี้ยังกำหนดห้ามมิให้ศาลหรือผู้พิพากษาต้องไม่ใช้อำนาจที่ได้รับตามมาตรา 47A (1) หรือมาตรา 47 B เว้นแต่ห้องพิจารณาคดีหรือสถานที่อื่นที่ศาลหรือผู้พิพากษานั้นจะมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก เช่นลำโพงที่ช่วยให้บุคคลที่อยู่ในห้องพิจารณาคดีหรือสถานที่นั้นได้ยินบุคคลที่ให้อยู่ทางไกล ซึ่งให้การเป็นพยาน หรือปรากฏตัวต่อหน้าศาลหรือทำการส่งเอกสารใด ๆ วิธีการประชุมทางจอภาพนี้ ดำเนินการเฉพาะบุคคลที่ศาลหรือผู้พิพากษาเห็นว่ามีความเหมาะสมจะนำวิธีการดังกล่าวมาใช้เท่านั้น¹⁸

มาตรา 47 D บัญญัติกรณีที่ต้องส่งเอกสาร ให้แก่บุคคลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ หรือวิธีการอื่นที่เหมาะสม โดยระหว่างการปรากฏตัวของบุคคลในการประชุมทางจอภาพหรือเสียง หรือวิธีการอื่นที่เหมาะสมในส่วนนี้ มีความจำเป็นต้องส่งเอกสารให้แก่บุคคล ที่ศาลหรือผู้พิพากษาควบคุมหรืออนุญาต หากเอกสารอยู่ในห้องพิจารณาคดีหรือสถานที่อื่นที่ศาลหรือผู้พิพากษานั้นให้กระทำโดยการทำสำเนาเอกสารแล้วส่งไปยังสถานที่ที่บุคคลนั้นอยู่ หรือทำสำเนาโดยส่ง ไปถึงบุคคลคนนั้น หรือถ้าเอกสารอยู่ในสถานที่ที่บุคคลนั้นอยู่อยู่แล้ว ให้นำเอกสารส่ง ไปยังบุคคลนั้น และทำสำเนาเอกสารส่งไปยังห้องพิจารณาคดีหรือสถานที่อื่น ๆ ที่ศาลหรือผู้พิพากษานั้นอยู่¹⁹

มาตรา 47 E เป็นกรณีเกี่ยวกับการให้คำสาบานหรือยืนยันที่กระทำโดยผู้ให้การผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ซึ่งทำได้สองวิธีคือ ให้ผู้ให้การเป็นพยานดำเนินการให้สอดคล้องกับวิธีการให้การสาบานหรือยืนยัน ในลักษณะเดียวกันกับกรณีบุคคลนั้นให้การเป็นพยานในห้องพิจารณาคดีหรือสถานที่อื่นที่ศาลหรือผู้พิพากษานั้น หรือศาลหรือผู้พิพากษาอาจอนุญาตให้บุคคลอื่นที่อยู่ในสถานที่เดียวกับผู้ให้การมาจัดการเกี่ยวกับการสาบานหรือยืนยันนั้นก็ได้²⁰

มาตรา 47 F บัญญัติเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย โดยศาลหรือผู้พิพากษาอาจมีคำสั่งให้คิดค่าใช้จ่าย เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการให้การเป็นพยาน โดยผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ เสียงหรือวิธีการอื่นที่เหมาะสม หรือการปรากฏตัวของบุคคลผ่านทางระบบการประชุมทางจอภาพ เสียง หรือวิธีการอื่นที่เหมาะสม²¹

¹⁸ Federal Court of Australia Act 1976. Part VI-General.(47 C).

¹⁹ Federal Court of Australia Act 1976. Part VI-General.(47 D).

²⁰ Federal Court of Australia Act 1976. Part VI-General.(47 E).

²¹ Federal Court of Australia Act 1976. Part VI-General.(47 F).

3.1.3 สาธารณรัฐสิงคโปร์

ระบบกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law System) ที่มีรูปแบบใกล้เคียงกับ ประเทศอังกฤษมาก แต่ได้มีการปฏิรูปกฎหมายซึ่งยกเลิกระบบวิธีพิจารณาโดยคณะลูกขุน หรือ Trial by Jury และเป็นประเทศที่มีการนำวิทยาการ เครื่องมือ เครื่องใช้รวมถึงเทคโนโลยีรูปแบบ ใหม่เข้ามาปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมด้วย

3.1.3.1 ระบบศาลของสาธารณรัฐสิงคโปร์มีศาลหลักอยู่สองศาล คือ

ศาล Sub-ordinate Court ซึ่งถือว่าเป็นศาลชั้นต้นที่ต้องรับพิจารณาคดีทุกประเภท ประมาณ 400,000 คดีต่อปี โดยจะทำหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง (Civil Trial Court) คดีมโนสาเร่ (Small Claims Tribunals) คดีครอบครัว (Family Court) คดีเยาวชน (Juvenile Court) นอกจากนี้ยังมีศาลคดีพิเศษ ได้แก่ ศาลพาณิชย์ คดีแพ่งและคดีอาญา (The Commercial Civil and Criminal Court) และศาลจราจร (The Traffic Court) เป็นต้น

ศาลสูง ซึ่งศาลสูงของสาธารณรัฐสิงคโปร์แบ่งออกเป็นสองชั้นศาลคือ ศาลอุทธรณ์ (The Supreme Court) และศาลฎีกา (Court of Appeal) ทั้งนี้ ชื่อภาษาอังกฤษของศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาของศาลสาธารณรัฐสิงคโปร์จะสลับกับศาลไทย

สำหรับระบบการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลในสาธารณรัฐสิงคโปร์นั้นมีแนวทางในการพิจารณาพิพากษาคดีอยู่ 3 ประการด้วยกัน กล่าวคือ

- 1) คำนึงถึงค่าใช้จ่ายของคู่ความในการพิจารณาคดี
- 2) การบริหารเวลาในการพิจารณาคดี
- 3) กระบวนการพิสูจน์หลักฐานและการใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ในระบบศาลของสาธารณรัฐสิงคโปร์นั้นในขั้นตอนของการพิจารณาคดีภายหลังจาก ที่ได้มีการฟ้องคดีแล้ว ก็ยังมีการเจรจาอีก โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mediation) ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตด้วย

3.1.3.2 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับกระบวนการยุติธรรม

ในขั้นตอนการพิจารณาคดีของศาลในสาธารณรัฐสิงคโปร์เกือบทุกขั้นตอนจะนำเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนเพื่อให้การพิจารณาคดีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเมื่อถึงขั้นตอนการพิจารณาคดีจะมีการบริหารคดี ได้แก่ การกำหนดให้คู่ความแสดงบัญชีพยานระบบก่อนวันนัดการกำหนดกระบวนการพิจารณา เช่น การสืบพยานโดยระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) เป็นต้น

ทั้งนี้ ในการพิจารณาคดีของศาลสาธารณรัฐสิงคโปร์ทั้งศาลชั้นต้น (Sub-ordinate Court) และศาล อุทธรณ์ (Supreme Court) ต้องก็นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างเต็มรูปแบบจนเรียกได้ว่าศาลของสาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์อย่างแท้จริง

3.1.3.3 ระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์ในสาธารณรัฐสิงคโปร์

สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีการนำวิทยาการ เครื่องมือเครื่องใช้ รวมถึงเทคโนโลยีรูปแบบใหม่เข้ามาปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมจนเรียกได้ว่าศาลของสาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นศาลที่เป็นระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Court) อย่างแท้จริง ทั้งนี้ ศาลสิงคโปร์ได้เริ่มวางแผนเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารครั้งแรกมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1985 โดยกำหนดแผนการดำเนินการออกเป็น สามระยะคือ ระยะแรกในปี ค.ศ. 1985-1991 ระยะที่สองปี ค.ศ. 1992-1999 และระยะที่สามปี ค.ศ. 2000-2006 ซึ่งการวางแผนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของศาลนั้นจะดำเนินการควบคู่ไปกับแผนปฏิบัติการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government Action Plan) ของรัฐบาลสิงคโปร์ ในการดำเนินงานระยะที่สามคือในปี ค.ศ. 2000-2006 ศาลสิงคโปร์ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ว่าจะเป็น “องค์กรที่มีระบบองค์ความรู้เสมือนจริง (Virtual Knowledge-base) ในระดับศาลของ โลก” โดยกำหนดกลยุทธ์ 4 ด้าน คือ

1) การบริหารระบบศาลเสมือนจริง (Virtual Court Service) ได้แก่

(1) การนำระบบการประชุมผ่านวิดีโอ (Video Conferencing) มาใช้ในการพิจารณา สืบพยานในห้องพิจารณาคดีสืบพยานทางไกลผ่านจอภาพ โดยการสร้างระบบเชื่อมต่อวิดีโอ (Video Link) กับเรือนจำเพื่อสืบพยานจำเลยที่เป็นนักโทษ

(2) การนำระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่เรียกว่า Automatic Traffic of fence Management System (ATOMS)” ซึ่งคล้ายกับตู้ ATM มาติดตั้งไว้ตามศูนย์การค้าหรือสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ต้องหาที่ทำผิดกฎจราจรมาชำระค่าปรับจราจรที่ตู้ดังกล่าวได้

(3) การจัดทำเว็บไซต์ของศาลชั้นต้นเพื่อให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และข้อแนะนำเกี่ยวกับศาล วันนัดพิจารณาคดี คำตัดสินต่าง ๆ เป็นต้น

2) การบูรณาการระบบการบริหารงานศาล (Integrated Judicial Administration) แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ

(1) การสร้างระบบบริหารจัดการคดี (Case Management Systems) ได้แก่ ระบบบริหารจัดการการบันทึกข้อมูลคดี (Singapore Case Recording & Information Management System หรือ SCRIMS) ซึ่งก็คือการสร้างฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับประวัติของคดีอาญาทุกคดี ข้อมูลระยะเวลาในการพิจารณาคดี รายงาน สถิติคดี เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ทางด้านต่าง ๆ โดยข้อมูล เกี่ยวกับคดีต่าง ๆ จะแสดงผลผ่านระบบร้องขอและไปอนุญาต Tickets & Summon System (Tickets 2000)

นอกจากนี้ยังมีการนำระบบการจัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Filing System หรือ EFS) คือระบบการจัดเก็บข้อมูลคดีที่เป็นเอกสารให้เป็นรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด เพื่อเป็นการให้บริการข้อมูลในคดีได้อย่างรวดเร็วทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งเมื่อมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดแล้วก็จะสามารถส่งให้ศาลสูงได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

(2) การบริหารด้านข้อมูลกฎหมาย มีการให้บริการทางระบบเครือข่ายกฎหมาย (Lawner) ซึ่งเป็นการให้บริการแบบศูนย์รวม (One Stop Portal) เกี่ยวกับข้อมูลทางกฎหมายทั้งระบบผ่านเว็บไซต์ www.lawnet.org.sg²²

3.2 มาตรการตามกฎหมายไทย

สำหรับกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาที่อยู่ในอำนาจของศาลอื่น โดยจะทำการศึกษาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานในคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556 ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานในคดีอาญาโดยไม่ให้เผชิญหน้าจำเลย พ.ศ. 2556 ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานในการออกหมายจับผู้ต้องหาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556 และบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมราชทัณฑ์กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560²³ ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560 นั้น มีทั้งหมด 279 มาตรา และได้จัดแบ่งเป็นหมวดไว้ 16 หมวด (ไม่รวมบทเฉพาะกาล) ได้แก่ หมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ หมวด 7 รัฐสภา หมวด 8 คณะรัฐมนตรี หมวด 9 การขัดกันแห่งผลประโยชน์ หมวด 10 ศาล หมวด 11 ศาลรัฐธรรมนูญ หมวด 12 องค์การอิสระ หมวด 13 องค์การอัยการ หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น หมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ และหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ในงานวิจัยเรื่อง ปัญหา

²² ธนา พิทยะเวสต์สุนทร. อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 15. หน้า 79-81. อ้างถึงใน ชาญชัย ผดุงจิตติ. (2549). การพัฒนาระบบ E-Court ของศาลสิงคโปร์. *ศาลยุติธรรมปริทัศน์*, หน้า 16-24.

²³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

การดำเนินคดีกรณีผู้ต้องหาถูกอายัดตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น ได้นำข้อบัญญัติ เกี่ยวกับ ประเด็นที่เกี่ยวข้อง สิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาในคดีอาญาซึ่งมีสาระสำคัญที่ได้บัญญัติอยู่ใน มาตรา 25 ถึง มาตรา 29 อันประกอบด้วย การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล การไม่เลือกปฏิบัติ การจับกุม ข่มขู่บุคคล การรับโทษทางอาญา และหลักการประกันตัวผู้ต้องหาในคดีอาญามาวิเคราะห์ตาม ประเด็นปัญหาของงานวิจัย ตามมาตรา 4 มาตรา 25 ถึงมาตรา 29 และมาตรา 77 ดังนี้

มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง²⁴

มาตรา 25 บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย²⁵ นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้น ได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้น ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น”

“สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ”

“บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติ” แห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

“บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”

สาระสำคัญตามมาตราดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ตามรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลที่ย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้น ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

มาตรา 26 บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกิน

²⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 4.

²⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 25.

สมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย”

“กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง”²⁶

สาระสำคัญตามมาตราดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ตามรัฐธรรมนูญการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องคำนึงถึง หลักนิติธรรม และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล และในการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

มาตรา 27 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

“ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน”²⁷

“การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้”

“มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

“บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม”

สาระสำคัญตามมาตราดังกล่าวจะเห็นได้ว่าตามรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องใด ๆ จะกระทำมิได้

มาตรา 28²⁸ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย”

“การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

“การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ”

²⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 26.

²⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 27.

²⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 28.

“การจับการทรมาน ทารณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้”

กล่าวโดยสรุปมาตรา จะเห็นได้ว่าตามรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับการจับ การคุมขัง และการค้นตัวบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมถึงการห้าม มิให้มีการทรมานต่อบุคคล ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังกล่าว ในกรณีที่ศาลไม่ออกหมายจับผู้ต้องหาซึ่งถูกคุมขังในคดีอื่น ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด ๆ พนักงานสอบสวนไม่สามารถมีหนังสือขออายัดตัวผู้ต้องหาได้ หากผู้ต้องหาได้รับการปล่อยตัวจากสถานที่คุมขังและพนักงานสอบสวนมีความจำเป็นต้องได้ตัวผู้ต้องหาไว้สอบสวนดำเนินคดี ให้พนักงานสอบสวนออกหมายเรียกผู้ต้องหา หากผู้ต้องหาไม่มาตามหมายเรียกหรือตามนัด โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควรก็ตี ใต้หนีไปก็ตี จึงร้องขอต่อศาลให้ออกหมายจับต่อไป

นอกจากนี้ ในการบัญญัติกฎหมาย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 บัญญัติให้ รัฐจัดให้มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น²⁹ และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้า เพื่อไม่ให้เป็นการกระทบประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง³⁰ ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณา ในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสม กับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็น กำหนดหลักเกณฑ์ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง เจตนารมณ์มาตรา 77 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560³¹ มีสาระสำคัญ ดังนี้

²⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 77.

³⁰ สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2562). *เกี่ยวกับมาตรา 77 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.soc.go.th/constitution77/section77.html>. [2562, 7 พฤศจิกายน].

³¹ คณะอนุกรรมการจัดทำองค์ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในคณะกรรมการบริหารจัดการความรู้ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *องค์ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร*

1) มาตรา 77 บัญญัติขึ้น โดยมีเจตนารมณ์ให้เกิดการปฏิรูปด้านกฎหมาย ซึ่งความในหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 ค ด้านกฎหมายระบุว่า “(1) กำหนดให้รัฐดำเนินการให้มีการปฏิรูปกฎหมายต่าง ๆ ที่มีผลใช้บังคับในปัจจุบัน ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา 77 และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล”

2) ความในวรรคหนึ่งของมาตรา 77 มีความประสงค์ไม่ให้รัฐออกกฎหมายมากเกินไป เนื่องจากปัจจุบันมีกฎหมายบางฉบับที่ล้าสมัย บังคับการไม่ได้แล้ว หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งมีกฎหมายจำนวนมากที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือประกอบอาชีพของประชาชน รัฐจึงควรยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว โดยการออกกฎหมายควรคำนึงถึงภาระของประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายได้โดยสะดวกและเข้าใจได้ง่าย เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

3) ความในวรรคสองของมาตรา 77 บัญญัติขึ้นเนื่องจากปัจจุบันรูปแบบการเสนอร่างกฎหมายของประเทศไทยเป็นไปโดยง่ายและไม่มีการประเมินผลกระทบที่ประชาชนและสังคมได้รับจากกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้ ประกอบกับเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้วไม่มีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยต่อสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยเหตุนี้ความในวรรคสองจึงกำหนดหลักการสำคัญดังนี้

(1) กำหนดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ ผู้เสนอกฎหมายพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายเพื่อเป็นการถ่วงรอก่อนการเสนอร่างกฎหมายเบื้องต้น รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน ทั้งนี้ ความใน มาตรา 77 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องก่อนการตรากฎหมายเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมาย ทุกขั้นตอนเท่านั้น แต่ไม่ได้กำหนดให้ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการตรากฎหมายทุกขั้นตอน

(2) เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อเป็นช่องทางในการพัฒนากฎหมายในอีกทางหนึ่ง

4) ความในวรรคสามของมาตรา 77 มีที่มาจากข้อเสนอการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย กำหนดให้รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็น เพื่อให้เกิดความคล่องตัว

5) การกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในหลายมาตราเป็นการเฉพาะ อาทิ เรื่องที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศ หรือการกระทำของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ เป็นต้น แต่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 นอกจากจะกำหนดให้มีการรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชนในหลายมาตราเป็นการเฉพาะแล้ว ยังมีบทบัญญัติทั่วไปรองรับหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในมาตรา 77 ซึ่งอยู่ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐด้วย

ประเทศไทยได้บัญญัติเรื่องแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐไว้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 บทบัญญัติในหมวดนี้มีสถานะเป็นแนวทางให้รัฐ ดำเนินการตรากฎหมายกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อช่วยรักษาไว้ซึ่งความ ต่อเนื่องกันและสม่ำเสมอในการบริหารราชการ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิในการฟ้องร้องรัฐ แต่เป็นเรื่อง ความรับผิดชอบทางการเมือง ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีการนำเรื่องดังกล่าวไปฟ้องร้องกลั่นแกล้งทางการเมือง หมวดแนวนโยบายแห่งรัฐมีความแตกต่างกับหมวดหน้าที่ของรัฐ³²

ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีสภาพบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติ ไม่เช่นนั้นอาจเป็นเหตุฟ้องร้อง บังคับให้รัฐปฏิบัติได้

6) หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) ทำเปรียบเทียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2548 ข้อ 10 (เดิม) ได้กำหนดหลักเกณฑ์การรับฟังความคิดเห็นว่าในการยกร่างกฎหมายได้เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นแล้วหรือไม่ และมีข้อคัดค้านของผู้ที่เกี่ยวข้องประการใด แต่ในทาง ปฏิบัติ ที่ผ่านมามีจะกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สนใจขึ้นก่อนนยกร่าง กฎหมาย

แต่ในการพิจารณาร่างกฎหมายมักจะไม่ได้นำข้อมูลที่ได้รับการรับฟังความคิดเห็น มาประกอบ การพิจารณา ดังนั้นมาตรา 77 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงกำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องก่อน การตรา กฎหมายเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน แต่ไม่ได้กำหนดให้ ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการตรากฎหมายทุกขั้นตอน แต่อย่างใด

³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 49.

3.2.2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช 2477³³ มีทั้งสิ้น 7 ภาค รวมทั้งสิ้น 267 มาตรา ภาค 1 ข้อความเบื้องต้น ภาค 2 สอบสวน ภาค 3 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ภาค 4 อุทธรณ์และฎีกา ภาค 5 พยานหลักฐาน ภาค 6 การบังคับตามคำพิพากษาและค่าธรรมเนียม ภาค 7 อภัยโทษ เปลี่ยนโทษหนักเป็นเบาและลดโทษ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการอายัดตัวผู้ต้องหาและกรณีผู้ต้องหาอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น ไว้ในมาตรา 22 มาตรา 87/1 มาตรา 130 มาตรา 142 มาตรา 165 มาตรา 172 มาตรา 230/1 มาตรา 259 ดังนี้

มาตรา 22 บัญญัติเกี่ยวกับเขตอำนาจของศาลที่ชำระคดีไว้ว่า เมื่อความผิดเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตอำนาจของศาลใดให้ชำระที่ศาลนั้น³⁴ แต่ถ้า

(1) เมื่อจำเลยมีที่อยู่ หรือถูกจับในท้องที่หนึ่ง หรือเมื่อเจ้าพนักงานทำการสอบสวนในท้องที่หนึ่งนอกเขตของศาลดังกล่าวแล้ว จะชำระที่ศาลซึ่งท้องที่นั้น ๆ อยู่ในเขตอำนาจก็ได้

(2) เมื่อความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรไทย ให้ชำระคดีนั้นที่ศาลอาญา ถ้าการสอบสวนได้กระทำลงในท้องที่หนึ่งซึ่งอยู่ในเขตของศาลใด ให้ชำระที่ศาลนั้นได้ด้วย

มาตรา 87/1 เมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนร้องขอและผู้ต้องหา มิได้คัดค้าน หากศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้นำผู้ต้องหาหรือพยานหลักฐาน ไปยังสถานที่ทำการของทางราชการ หรือสถานที่แห่งอื่นที่ศาลเห็นสมควรซึ่งสามารถสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวน โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ การดำเนินการดังกล่าวให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ทั้งนี้ให้ระบุนิติการ สอบถามและไต่สวน รวมทั้งสักขีพยานในการนั้นด้วย การไต่สวนตามวรรคหนึ่งให้ถือเสมือนว่าเป็นการไต่สวนในห้องพิจารณาของศาล³⁵

มาตรา 130³⁶ ได้บัญญัติให้พนักงานสอบสวนเริ่มทำการสอบสวนโดยมิชักช้า จะทำการในที่ใด เวลาใดแล้วแต่จะเห็นสมควร โดยผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย

ขณะเดียวกัน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังได้บัญญัติรับรอง สิทธิที่จะได้รับการสอบสวน หรือการพิจารณาโดยรวดเร็ว และเป็นธรรม แก่ผู้ต้องหาไว้ในมาตรา 134 วรรคสาม³⁷

³³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช 2477.

³⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 22.

³⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 87/1.

³⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 130.

³⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 134 วรรคสาม.

ความว่า “ผู้ต้องหามีสิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม” การคุ้มครองสิทธิในส่วนนี้อาจกล่าวได้ว่า เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความจำเป็นต้องมีในกระบวนการยุติธรรม โดยความมุ่งหมายของบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น เพื่อประกันความมีอิสรภาพและเสรีภาพของบุคคลเมื่อต้องถูกดำเนินคดีอาญา กล่าวคือ บุคคลผู้ถูกกล่าวหา ผู้ต้องหา หรือจำเลยมีสิทธิที่จะได้รับการสอบสวนและพิจารณาคดีอาญาด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ซึ่งนับเป็นหลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานของปัจเจกชนในอันที่จะได้รับความยุติธรรมโดยกฎหมาย

มาตรา 142 กำหนดในกรณีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้นั้นถูกควบคุมหรือขังอยู่ หรือปล่อยชั่วคราว หรือเชื่อว่าคงได้ตัวมาเมื่อออกหมายเรียกให้พนักงานสอบสวนทำความเห็นตามท้องสำนวนการสอบสวนว่า ควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องส่งไปยังพนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวน โดยในวรรคสามบัญญัติว่า กรณีที่เสนอความเห็นควรสั่งฟ้องให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนพร้อมกับผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ เว้นแต่ผู้ต้องหานั้นถูกขังอยู่แล้ว³⁸

มาตรา 165 ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ในวันไต่สวนมูลฟ้อง ให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป เมื่อศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริงแล้ว ให้อ่านและอธิบายฟ้องให้ฟัง และถามว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้ชัดเจนไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การก็ให้ศาลจกรายงานไว้ และดำเนินการต่อไป

จำเลยไม่มีอำนาจนำพยานมาสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิในการที่จำเลยจะมีทนายมาช่วยเหลือ

ในคดีราษฎรเป็นโจทก์³⁹ ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องกลับหลังจำเลย ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป กับแจ้งวันนัดไต่สวนให้จำเลยทราบ จำเลยจะมาฟังการไต่สวนมูลฟ้อง โดยตั้งทนายให้ซักค้านพยานโจทก์ด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือจำเลยจะไม่มา แต่ตั้งทนายมาซักค้านพยานโจทก์ก็ได้ ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย และก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น

มาตรา 172 การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น⁴⁰

เมื่อโจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริง ให้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง

³⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 142.

³⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 165.

⁴⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 172.

คำให้การของจำเลยให้ชัดเจนไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การ ก็ให้ศาลจดยางานไว้และดำเนินการพิจารณาต่อไป

ในการสืบพยาน เมื่อได้พิเคราะห์ถึงเพศ อายุ ฐานะ สุขภาพอนามัย ภาวะแห่งจิตของพยานหรือความเกรงกลัวที่พยานมีต่อจำเลยแล้ว จะดำเนินการ โดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยก็ได้ซึ่งอาจกระทำโดยการใช้อุปกรณ์บังกรงปิด ล้ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา และจะให้สอบถามผ่านนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่พยานไว้วางใจด้วยก็ได้

ในการสืบพยาน ให้มีการบันทึกคำเบิกความพยาน โดยใช้วิธีการบันทึกลงในวัสดุซึ่งสามารถถ่ายถอดออกเป็นภาพและเสียงซึ่งสามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องของการบันทึกได้ และให้ศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาใช้การบันทึกดังกล่าวประกอบการพิจารณาคดีด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาตามวรรคสามและวรรคสี่ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา 230/1 ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้พยานดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่แห่งอื่นนอกศาลนั้น โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ ทั้งนี้ ภายใต้การควบคุมของศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่นั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา โดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้⁴¹

การเบิกความตามวรรคหนึ่งให้ถือเสมือนว่าพยานเบิกความในห้องพิจารณาของศาล

มาตรา 259⁴² กำหนดให้บุคคลที่จะสามารถทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวต่อพระมหากษัตริย์เพื่อขอรับพระราชทานอภัยโทษ ได้ต่อเมื่อผู้ต้องหาถูกพิพากษาให้รับโทษอย่างหนึ่งอย่างใดและคดีดังกล่าวถึงที่สุดแล้วเท่านั้น

กล่าวโดยสรุปเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้พนักงานสอบสวนเริ่มทำการสอบสวนโดยเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้ต้องหาอยู่ด้วย หรือกรณีที่มีผู้ต้องหาอาจถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำแล้วกฎหมายกำหนดให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนสามารถส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นว่าจะควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องไปยังพนักงานอัยการในเขตอำนาจของศาลที่จำเลยมีถิ่นที่อยู่ได้โดยไม่ต้องได้ตัวผู้ต้องหาไปส่งด้วย

⁴¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 230/1.

⁴² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 259.

3.2.3 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560⁴³ มีทั้งสิ้น 8 หมวด กับบทเฉพาะกาล รวมทั้งสิ้น 78 มาตรา หมวดที่ 1 คณะกรรมการราชทัณฑ์ หมวด 2 อำนาจหน้าที่เจ้าพนักงานเรือนจำ หมวด 3 การจำแนก เขตความรับผิดชอบและมาตรฐานเรือนจำ หมวด 4 การจำแนกและการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง หมวด 5 สิทธิ หน้าที่ ประโยชน์ และกิจการอื่น ๆ เกี่ยวกับผู้ต้องขัง หมวด 6 การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและพ้นจากเรือนจำ หมวด 7 วินัยและบทโทษ หมวด 8 ความผิดเกี่ยวกับเรือนจำ และบทเฉพาะกาล ซึ่งจากการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการดำเนินคดีกรณีผู้ต้องหาถูกอายัดตัวอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่นนั้น ได้ศึกษาเกี่ยวข้องกับประเด็นในหมวด 5 สิทธิ หน้าที่ ประโยชน์ และกิจการอื่น ๆ เกี่ยวกับผู้ต้องขัง มาตรา 43 – 47 มาตรา 52 – 53

สิทธิ (Right) ได้แก่ ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้⁴⁴ โดยในหมวด 5 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องขังไว้ ได้แก่

มาตรา 43 สิทธิของผู้ต้องขังในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา 45 สิทธิของผู้ต้องขังในการประกอบศาสนกิจตามความเชื่อของตน และ

มาตรา 46 สิทธิเกี่ยวกับการได้รับการอภัยโทษ การเปลี่ยนโทษหนักเป็นเบา และการลดโทษ เป็นต้น

ส่วนประโยชน์ (Benefit) หมายถึง ผลที่ได้ตามต้องการหรือ สิ่งที่เป็นผลดีหรือเป็นคุณ สิทธิพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และผู้ต้องขังต้องรับรู้ร่วมกัน เช่น มาตรา 52 สิทธิที่จะได้รับความสะดวก ได้เลื่อนชั้น ได้รับตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานเรือนจำ ประโยชน์เกี่ยวกับการลา การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ การออกไปฝึกวิชาชีพ เป็นต้น โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอายัดตัวผู้ต้องหาในเรือนจำ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติรับรองสิทธิและประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารุ่นนี้ไว้ดังต่อไปนี้

3.2.3.1 สิทธิของผู้ต้องขัง

มาตรา 46⁴⁵ บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องขังที่จะยื่นคำร้องทุกข์หรือเรื่องราวใด ๆ ต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำ อธิบดี รัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาต่อพระมหากษัตริย์ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด

⁴³ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560.

⁴⁴ หยุด แสงอุทัย. (2529). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 206.

⁴⁵ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560. มาตรา 46.

ในกฎกระทรวง โดยสิทธิดังกล่าวเกี่ยวกับการขอพระราชทานอภัยโทษ การเปลี่ยนโทษหนักเป็นเบา และการลดโทษ เป็นต้น

3.2.3.2 ประโยชน์ของผู้ต้องขัง

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52⁴⁶ กำหนดเกี่ยวกับประโยชน์ของผู้ต้องขังไว้ว่า นักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นว่ามีความประพฤติดี มีความอดสาหะความก้าวหน้าในการศึกษา และทำการงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ทางราชการเป็นพิเศษอาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ได้รับความสะดวกในเรื่องจำตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

(2) เลื่อนชั้น

(3) ได้รับแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ

(4) ลาไม่เกินเจ็ดวันในคราวหนึ่ง โดยไม่นับรวมเวลาที่ต้องใช้ในการเดินทางเข้าด้วย เมื่อมีความจำเป็นเห็นประจักษ์เกี่ยวกับกิจธุระสำคัญหรือกิจการในครอบครัว แต่ห้ามมิให้ออกไปนอกราชอาณาจักรและต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบกรมราชทัณฑ์ ระยะเวลาที่อนุญาตให้ลานั้น มิให้หักออกจากการคำนวณกำหนดโทษ ถ้านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ลาออกไปไม่กลับเข้าเรือนจำภายในเวลาที่กำหนดเกินกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

(5) ลดวันต้องโทษจำคุกให้เดือนละไม่เกินห้าวัน แต่การลดวันต้องโทษจำคุกจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างไรจะมากกว่า หรือน้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก

(6) ลดวันต้องโทษจำคุกลงอีกไม่เกินจำนวนวันที่ทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำตามมาตรา 49 และอาจได้รับเงินรางวัลด้วยก็ได้

(7) พักการลงโทษเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างไรจะมากกว่า หรือน้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา และกำหนดระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขให้กำหนดเท่ากับกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่ ทั้งนี้ ในการคำนวณระยะเวลาการพัก

⁴⁶ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560. มาตรา 52.

การลงโทษ ถ้ามีวันลดวันต้องโทษจำคุกตาม (6) ให้นำมารวมกับระยะเวลาในการพักการลงโทษด้วยโดยในการพักการลงโทษ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษ⁴⁷

(8) ได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการหรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำ โดยมีหรือไม่มีผู้ควบคุมก็ได้ แต่การอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพหรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่า หนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุดในขณะนั้น และเหลือโทษจำคุกไม่เกินสามปีหกเดือน ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์ในการศึกษาอบรมและแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของนักโทษเด็ดขาด และความปลอดภัยของสังคมประกอบกัน แต่ถ้านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการหรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำโดยไม่มีผู้ควบคุมไม่กลับเข้าเรือนจำภายในเวลาที่กำหนดเกินกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

การดำเนินการตาม (2) (3) (5) (6) (7) และ (8) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ และต้องนำพฤติการณ์การกระทำความผิดลักษณะความผิด และความรุนแรงของคดี รวมตลอดทั้งการทำความผิดที่ได้กระทำมาก่อนแล้วตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 40 มาประกอบการพิจารณาด้วย

อย่างไรก็ตาม สิทธิและประโยชน์ดังกล่าวมาข้างต้น ผู้ต้องขังที่จะได้รับสิทธิและประโยชน์ดังกล่าวนี้ต้องเป็นผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเด็ดขาดเท่านั้น แต่หากคดียังไม่สิ้นสุด หรือเป็นคดีที่ผู้ต้องขังถูกอายัดตัวไว้ หรือเป็นคนฝาก ผู้ต้องขังจะไม่ได้รับสิทธิและประโยชน์ดังกล่าว เช่น ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2536 ข้อ 4 ได้กำหนดอย่างชัดเจนว่า การเลื่อนและลดชั้นนักโทษ อันส่งผลเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ นั้น ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาด อันได้แก่ บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายจำคุก ภายหลังจากพิพากษาถึงที่สุดและให้หมายรวมถึงบุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย⁴⁸

กล่าวโดยสรุป มีข้อสังเกตจากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประการที่หนึ่ง เนื่องจากว่า มีผู้ต้องขังได้ร้องเรียนไปยังสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน โดยความเดือดร้อนเสียหายที่ผู้ร้องเรียน(ผู้ต้องขัง) ได้รับ แทบทุกรายจะกล่าวอ้างถึงการเสียดสิทธิต่าง ๆ ของกรมราชทัณฑ์ เช่น สิทธิในการเป็นนักโทษเด็ดขาด หรือสิทธิในการได้รับพระราชทานอภัยโทษ โดยเฉพาะในปีใดที่คาดว่าจะมีการตราพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษเนื่องในวาระพิเศษ

⁴⁷ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560. มาตรา 52.

⁴⁸ ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด พ.ศ. 2536. ข้อ 4.

ก็จะมีผู้ต้องขังยื่นเรื่องร้องเรียนขอตรวจสอบการอายัดตัว หรือเร่งรัดคดีมากยิ่งขึ้น เพราะต้องการได้รับประโยชน์จากการพระราชทานอภัยโทษในคดีที่ถูกอายัดไว้ตัวด้วย ข้อสังเกตประการที่สอง ได้แก่ เหตุผลสำคัญของปัญหาที่พบจากการร้องเรียน ซึ่งเป็นกรณีปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่อาจไม่เป็นไปตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดไว้ เช่น พนักงานสอบสวนไม่แนบสำเนาหมายจับไปพร้อมกับหนังสือขออายัดตัวหรือละเลยการติดตามการสังคดีของพนักงานอัยการ ไม่แจ้งถอนอายัดตัวผู้ต้องหาภายหลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลแล้ว หรือเมื่อสืบทราบพบตัวผู้ต้องหา และได้ยื่นขออายัดตัวผู้ต้องหาไว้ต่อเรือนจำ/ทัณฑสถานแล้ว แต่กลับไม่รีบเร่งดำเนินคดี โดยพนักงานสอบสวนหลายท่านให้เหตุผลว่า “รอให้พ้นโทษในคดีที่ถูกคุมขังเสียก่อน” หรือ “ตัวผู้ต้องหาถูกคุมขังอยู่นอกเขตอำนาจศาลที่จะพิจารณาคดี จึงนำตัวไปส่งฟ้องไม่ได้” หรือ “ไม่ทราบว่าคดีเดิมสิ้นสุดแล้วหรือไม่” เป็นต้น⁴⁹

3.2.4 ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ส่วนที่ 3 แนวทางปฏิบัติในการรับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวน ข้อ 14 ได้กำหนดเกี่ยวกับการรับสำนวนรู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้นั้นถูกควบคุมหรือขังอยู่หรือปล่อยตัวชั่วคราว หรือเชื่อว่าคงได้ตัวมาเมื่อออกหมายเรียก ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับสำนวนจากพนักงานสอบสวนไว้ดังนี้

3.2.4.1 หลักเกณฑ์การรับสำนวนจากพนักงานสอบสวนกรณีผู้ต้องหาอยู่ในเรือนจำ

สำนวนรู้ตัวผู้กระทำความผิด และผู้นั้นถูกควบคุมหรือขังอยู่หรือปล่อยตัวชั่วคราว หรือเชื่อว่าคงได้ตัวมาเมื่อออกหมายเรียกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 142 หมายถึง สำนวนที่มีตัวผู้ต้องหาอยู่ในอำนาจควบคุม ขัง หรือปล่อยตัวชั่วคราวของศาลหรือพนักงานสอบสวน หรือพนักงานสอบสวนสามารถได้ตัวมาเมื่อออกหมายเรียก⁵⁰

สำนวนดังกล่าวในวรรคก่อน หากพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีความเห็นควรส่งฟ้อง ย่อมต้องมีตัวผู้ต้องหาปรากฏต่อพนักงานสอบสวนและได้ทำการสอบสวนผู้ต้องหาแล้วพนักงานอัยการจะรับสำนวนดังกล่าวไว้พิจารณาได้ก็ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ส่งตัวผู้ต้องหา มาพร้อมสำนวน หรือผู้ต้องหาถูกขังอยู่ในอำนาจศาลที่พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องได้ ถ้าพนักงาน

⁴⁹ ชนินทรนันท์ อภิหรรษากร. (2554). การแก้ไขปัญหาการร้องเรียนของผู้ต้องขังอันเนื่องมาจากการอายัดตัวผู้ต้องหา (ผู้ต้องขัง) โดยพนักงานสอบสวน. *วารสารสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน*, 4, หน้า 16.

⁵⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 142.

สอบสวนผู้รับผิดชอบไม่สามารถส่งตัวผู้ต้องหาได้ โดยผู้ต้องหาหลบหนีประกันหรือไม่สามารถดำเนินการให้ผู้ต้องหามาอยู่ในอำนาจศาลที่พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องได้ กรณีเช่นนี้ไม่ทำให้สำนวนดังกล่าวเปลี่ยนแปลงเป็นสำนวนรู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่เรียกหรือจับตัวผู้ต้องหาไม่ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 141 พนักงานอัยการจะรับสำนวนดังกล่าวไว้พิจารณาไม่ได้

พนักงานอัยการจะรับสำนวนการสอบสวนดังกล่าวข้างต้น ซึ่งพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีความเห็นควรส่งฟ้องไว้พิจารณาได้ต้องเข้าหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1) พนักงานสอบสวนต้องส่งตัวผู้ต้องหามาพร้อมสำนวน แม้ว่าผู้ต้องหาซึ่งได้รับการปล่อยชั่วคราวจะถูกสอบสวนเกินกำหนดเวลาสามเดือนหรือหกเดือน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 113 วรรคแรก แล้วก็ตาม

2) หากผู้ต้องหาซึ่งอยู่ต้องเป็นกรณีที่ถูกคุมขังอยู่ในอำนาจศาลที่พนักงานอัยการผู้รับสำนวนไว้จะยื่นฟ้องได้

3) ถ้าผู้ต้องหาถูกคุมขังอยู่ในคดีอื่นที่เรือนจำซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลอื่นนั้นให้นำความในข้อ 99 มาใช้บังคับ

3.2.4.2 การคุ้มครองบุคคลผู้ถูกคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ขณะเดียวกัน ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ข้อ 46 ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการในการให้ความคุ้มครองแก่บุคคลที่ถูกคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย⁵¹ ดังนี้

เมื่อพนักงานอัยการเห็นว่า เป็นกรณีจะต้องดำเนินการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตาม มาตรา 90 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 240 เพราะบุคคลต้องถูกคุมขังโดยผิดกฎหมาย หรือถูกจำคุกผิดจากคำพิพากษา หรือบุคคลถูกคุมขังโดยบุคคลอื่น โดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ปล่อย...ฯลฯ

3.2.4.3 การดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่ถูกคุมขังในคดีอื่น

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 หมวดที่ 4 การฟ้องและการดำเนินคดีชั้นศาล ส่วนที่ 2 ข้อ 99 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่ถูกคุมขังในคดีอื่นที่เรือนจำซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลอื่น ไว้ดังนี้

⁵¹ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547. ข้อ 46.

สำนวนที่ผู้ต้องหาถูกคุมขังอยู่ในคดีอื่นที่เรือนจำซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลอื่น สำนวนการสอบสวนที่ผู้ต้องหาถูกคุมขังอยู่ในคดีอื่น ที่เรือนจำซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลอื่น หากคดีอื่นนั้นศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ให้พนักงานอัยการประจำศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำที่ผู้ต้องหาต้องโทษจำคุกอยู่นั้น เป็นผู้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป แต่ถ้าศาลในคดีอื่นนั้นยังมีคำพิพากษาถึงที่สุด พนักงานอัยการจะรับสำนวนการสอบสวนไว้ไม่ได้ จนกว่าพนักงานสอบสวนจะดำเนินการให้ผู้ต้องหาอยู่ในเขตอำนาจศาลที่พนักงานอัยการจะฟ้องคดีได้ หรือนำผู้ต้องหาส่งพร้อมสำนวนการสอบสวน⁵²

กรณีตามที่กล่าวมาข้างต้น หากเป็นคดีที่มีผู้ต้องหาหลายคนกระทำผิดร่วมกัน และผู้ต้องหาบางคนต้องโทษจำคุกคดีถึงที่สุดตามคำพิพากษาของศาลอื่น กับผู้ต้องหาบางคนถูกคุมขังในคดีอื่นในเขตอำนาจศาลอื่นซึ่งคดียังไม่ถึงที่สุด พนักงานอัยการจะต้องให้พนักงานสอบสวนแยกสำนวนการสอบสวนของผู้ต้องหาที่ถูกจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด และผู้ต้องหาที่ถูกคุมขังในคดีอื่นซึ่งคดียังไม่ถึงที่สุด ส่งไปยังพนักงานอัยการที่มีอำนาจดำเนินคดี ตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวในวรรคก่อน แล้วแต่กรณี... ฯลฯ

3.2.4.4 แนวปฏิบัติหนังสือกรมอัยการที่ อส. (สฝปฟ.) 0018 ว 145 ลงวันที่ 30 กันยายน 2541

หนังสือกรมอัยการที่ อส. (สฝปฟ.) 0018/ ว 145 ลงวันที่ 30 กันยายน 2541 เรื่องแนวทางปฏิบัติในการรับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวน ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการรับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนขณะที่ผู้ต้องหาอยู่ในเรือนจำความว่า

ด้วยในการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังในคดีอื่นที่เรือนจำซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่นเกิดปัญหาในทางปฏิบัติกับพนักงานอัยการตลอดมา ซึ่งกรมอัยการเคยมีหนังสือเวียนที่ มท. 1203/ ว 85 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2529 ให้พนักงานอัยการมีหนังสือแจ้งขอให้เรือนจำส่งตัวผู้ต้องหาหรือผู้ที่ถูกคุมขังไปเพื่อฟ้องศาล แต่ทางปฏิบัติกรมราชทัณฑ์ไม่สามารถส่งตัวได้ เพราะติดขัดเรื่องงบประมาณและปัญหาความปลอดภัยในการย้ายตัวผู้ต้องขัง ต่อมากรมอัยการได้มีหนังสือเวียนที่ มท. 120 ว 28 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2533 กำหนดว่าในกรณีที่ผู้ต้องหาถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำบางขวางหรือเรือนจำอื่นในเขตกรุงเทพมหานครให้พนักงานอัยการแห่งท้องที่ที่ความผิดเกิดในเขต ส่งสำนวนการสอบสวนไปกรมอัยการ เพื่อยื่นฟ้องผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังต่อศาลอาญา หากผู้ต้องหาถูกขังอยู่ในเรือนจำอื่นนอกจากนี้ ให้พนักงานอัยการแห่งท้องที่

⁵² ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 หมวดที่ 4 การฟ้องและการดำเนินคดีชั้นศาล ส่วนที่ 2 ข้อ 99.

ความผิดเกิดในเขต ส่งสำนวนการสอบสวน ไปให้พนักงานอัยการที่ผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังอยู่ เพื่อยื่นฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22 (1)⁵³

ทางปฏิบัติพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องตามระเบียบนี้ แต่ศาลอาญาใช้ดุลพินิจไม่ประทับฟ้องโดยให้ไปยื่นฟ้องยังศาลที่ความผิดเกิดในเขต โดยอ้างว่า ถ้าฟ้องยังศาลที่ความผิดเกิดในเขต จะเป็นการสะดวกยิ่งกว่ายื่นฟ้องที่ศาลอาญา (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 14/2537) ดังนั้น แม้จะได้วางหลักเกณฑ์ในการดำเนินคดีประเภทนี้ไว้ แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินคดีได้

ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 47 กำหนดให้เรือนจำหรือทัณฑสถานเป็นภูมิลำเนาของผู้ถูกจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด⁵⁴ ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาไปได้เฉพาะกรณีศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว ส่วนกรณีผู้ต้องหาที่ถูกขังอยู่ในเรือนจำในเขตอำนาจของศาลอื่นที่คดียังไม่ถึงที่สุด ก็ยังเป็นปัญหาว่าจะดำเนินคดีที่ศาลใด เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 47 มิได้บัญญัติไว้สำนักงานอัยการสูงสุดได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากพนักงานอัยการยอมรับสำนวนการสอบสวนโดยไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 141 และมาตรา 142 จึงเห็นควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบเกี่ยวกับการรับสำนวนรู้ตัวผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 141 และมาตรา 142 วรรคสาม โดยให้ยกเลิกหนังสือเวียนที่อ้างอิงทั้งสองฉบับ และชักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการรับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวน โดยให้ถือปฏิบัติเสียใหม่ ดังนี้

สำนวนรู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่เรียกหรือจับตัวยังไม่ได้ ตามมาตรา 141 หมายถึงสำนวนที่ยังเรียกหรือจับตัวยังไม่ได้ ไม่มีผู้ต้องหาปรากฏต่อพนักงานสอบสวน ดังนั้น คดีประเภทนี้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบจึงเพียงทำความเห็นควรส่งฟ้องหรือควรส่งไม่ฟ้องไปพร้อมสำนวนให้พนักงานอัยการ เช่นนี้พนักงานอัยการรับสำนวนได้แต่สำนวนรู้ตัวผู้กระทำความผิดและผู้นั้นถูกควบคุมหรือขังหรือปล่อยตัวชั่วคราวหรือเชื่อว่าคงได้ตัวมาเมื่อออกหมายเรียก ตามมาตรา 142 หมายถึง สำนวนที่มีผู้ต้องหาอยู่ในอำนาจควบคุม ขังหรือปล่อยตัวชั่วคราวของศาลหรือพนักงานสอบสวนสามารถได้ตัวมาเมื่อออกหมายเรียก ดังนั้น เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีความเห็นควรส่งฟ้องสำนวนดังกล่าวนี้ ย่อมต้องมีผู้ต้องหาปรากฏต่อพนักงานสอบสวนและได้ทำการสอบสวนผู้ต้องหาแล้ว กรณีเช่นนี้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบจะส่งสำนวนได้ก็ต่อเมื่อส่งตัว

⁵³ หนังสือกรมอัยการที่ อส. (สฝปผ.) 0018/ ว 145 ลงวันที่ 30 กันยายน 2541 เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการรับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวน.

⁵⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 47.

ผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาถูกขังอยู่ในอำนาจศาลที่พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องได้ แม้ต่อมาพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบจะไม่สามารถส่งตัวผู้ต้องหาได้ โดยผู้ต้องหาหลบหนีประกันหรือไม่สามารถดำเนินการให้ผู้ต้องหาอยู่ในอำนาจศาลที่พนักงานอัยการจะฟ้องได้ เช่น ถูกคุมขังอยู่ในอำนาจศาลอื่น ก็ไม่ทำให้สำนวนรู้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา 142 เปลี่ยนไปเป็นสำนวนรู้ตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา 141 ตามที่เข้าใจกัน กรณีสำนวนรู้ตัวผู้กระทำความผิด และพนักงานสอบสวนมีความเห็นควรสั่งฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 142 วรรคสาม แล้วพนักงานอัยการจะรับสำนวนได้ต้องเข้าหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1) พนักงานสอบสวนต้องส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมสำนวน ไม่ว่าจะผู้ต้องหาซึ่งได้รับการปล่อยชั่วคราวจะถูกสอบสวนเกินกำหนดเวลาสามเดือนหรือหกเดือน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 113 วรรคแรก แล้วก็ตาม

2) หากผู้ต้องหาถูกขังอยู่ต้องเป็นกรณีผู้ต้องหาถูกขังอยู่ในอำนาจศาลที่พนักงานอัยการรับสำนวนไว้จะยื่นฟ้องได้

3) สำนวนที่ผู้ต้องหาถูกคุมขังอยู่ในคดีอื่นที่เรือนจำซึ่งอยู่ในเขตในอำนาจศาลอื่นนั้น มีข้อพิจารณาเป็น 3 กรณี คือ

(1) ในคดีอื่นในเรือนจำซึ่งอยู่ในอำนาจศาลอื่นที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกนั้น ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 47 บัญญัติให้เรือนจำหรือทัณฑสถานเป็นภูมิลำเนาของผู้ที่ถูกจำคุก ทำให้ศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำที่ถูกจำคุกต้องโทษอยู่มีอำนาจชำระคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22 (1) ซึ่งทำให้พนักงานอัยการประจำศาลนั้นฟ้องคดีได้ พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ จึงสามารถส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการประจำศาลนั้นเพื่อฟ้องคดีได้ แม้ว่าจะอยู่นอกเขตท้องที่หรือคนละจังหวัดก็ตาม

(2) ในคดีอื่นในเรือนจำซึ่งอยู่ในอำนาจศาลอื่นที่คดียังไม่ถึงที่สุด ถ้าพนักงานสอบสวนไม่สามารถดำเนินการให้ผู้ต้องหาอยู่ในอำนาจศาลที่พนักงานอัยการจะฟ้องได้ หรือนำผู้ต้องหาส่งพร้อมสำนวนได้ พนักงานอัยการก็รับสำนวนไม่ได้เพราะขัดกับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 142 วรรคสาม จนกว่าผู้ต้องหาถูกโอนตัวหรือนำตัวมาได้⁵⁵

(3) กรณีผู้ต้องหาหลายคนกระทำความผิดร่วมกัน เป็นคดีเกี่ยวพันกันและผู้ต้องหาบางคนถูกจำคุกถึงที่สุดตามคำพิพากษาของศาลอื่น กับผู้ต้องหาบางคนถูกคุมขังในคดีอื่นในอำนาจศาลอื่นซึ่งคดียังไม่ถึงที่สุด การรับสำนวนของพนักงานอัยการก็ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ดังกล่าว

⁵⁵ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 เรื่องการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่ถูกคุมขังในคดีอื่นที่เรือนจำซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลอื่น.

ข้างต้น เพียงแต่ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแยกสำนวนทำความเข้าใจควรสั่งฟ้องผู้ต้องหาที่ถูกจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดส่งไปยังพนักงานอัยการที่สามารถดำเนินคดีได้ ส่วนผู้ต้องหาที่ถูกคุมขังในคดีอื่นซึ่งคดียังไม่ถึงที่สุด และไม่ได้ถูกคุมขังในเขตอำนาจศาลที่พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องได้ หากพนักงานสอบสวนทำความเข้าใจควรสั่งฟ้องแล้วส่งสำนวนมายังพนักงานอัยการกรณีนี้พนักงานอัยการจะรับสำนวนไว้พิจารณาไม่ได้

กล่าวโดยสรุป ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 เรื่องการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่ถูกคุมขังในคดีอื่นที่เรือนจำ ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลอื่น ได้บัญญัติถึงวิธีการดำเนินการไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 8 (หน้าที่เร่งรัดคดี) พนักงานอัยการต้องดำเนินคดีทุกคดีให้เสร็จไปโดยรวดเร็ว โดยเฉพาะคดีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกคุมขังอยู่ ให้ดำเนินคดีโดยเร็วเป็นพิเศษ

ข้อ 99 สำนวนที่ผู้ต้องหาถูกคุมขังอยู่ในคดีอื่นที่เรือนจำซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลอื่น หากคดีอื่นนั้น ศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ให้พนักงานอัยการประจำศาลที่มีเขตอำนาจเหนือเรือนจำที่ผู้ต้องหาต้องโทษจำคุกอยู่นั้น เป็นผู้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป แต่ถ้าศาลในคดีอื่นยังมีคำพิพากษาถึงที่สุด พนักงานอัยการจะรับสำนวนการสอบสวนไว้ไม่ได้ จนกว่าพนักงานสอบสวนจะดำเนินการให้ผู้ต้องหามาอยู่ในเขตอำนาจศาลที่พนักงานอัยการจะฟ้องคดีได้ หรือนำผู้ต้องหามาส่งพร้อมสำนวนการสอบสวน⁵⁶

กล่าวโดยสรุปหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส. (สฝปพ.) 0018/ ว 145 ลงวันที่ 30 กันยายน 2541 เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการรับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวน กำหนดให้พนักงานอัยการรับสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นควรสั่งฟ้อง แต่ผู้ต้องหาถูกคุมขังอยู่ในคดีอื่นที่เรือนจำซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลอื่นต่อเมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีที่ถูกคุมขังนั้นแล้ว หรือเมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการให้ผู้ต้องหามาอยู่ในเขตอำนาจศาลที่พนักงานอัยการจะฟ้องได้แล้วเท่านั้น

3.2.5 ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

3.2.5.1 ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานในคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556 กำหนดขึ้นในกรณีที่มีเหตุจำเป็นไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลที่พิจารณาคดีได้ จึงได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 230/1 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธี

⁵⁶ หนังสือกรมอัยการที่ อส. (สฝปพ.) 0018/ ว 145 ลงวันที่ 30 กันยายน 2541 เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการรับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวน.

พิจารณาความอาญาประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา จึงออกข้อบังคับดังกล่าว และมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 4 กำหนดเกี่ยวกับกรณีที่ศาลกำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐาน เมื่อถึงวันนัดดังกล่าวให้ศาลสอบถามคู่ความที่มาศาลด้วยว่ามีพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลหรือไม่ หากมีและมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ ถ้าคู่ความฝ่ายที่อ้างพยานร้องขอหรือศาลเห็นสมควรและสถานที่ที่จะให้พยานไปเบิกความในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้จัดวางระบบรองรับไว้แล้ว ศาลอาจอนุญาตให้พยานดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่แห่งอื่นนอกศาลได้โดยกำหนดวันเวลาและสถานที่ที่จะให้พยานไปเบิกความให้ชัดเจน ส่วนการร้องขอสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลในลักษณะการประชุมทางจอภาพในกรณีอื่นให้นำความในวรรคหนึ่งดังกล่าวมาใช้อบังคับโดยอนุโลม

ข้อ 5 กำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจให้สืบพยานที่อยู่นอกศาลในลักษณะการประชุมทางจอภาพเฉพาะในกรณีมีเหตุจำเป็น โดยต้องคำนึงถึงความจำเป็นของพยานที่ไม่อาจเดินทางมายังศาลได้กับการที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิของจำเลยในการต่อสู้คดีและในการใช้คำถามกับพยานโดยตรงซึ่งอาจทำให้จำเลยได้รับผลกระทบจากการที่พยานไม่ได้อยู่ในห้องพิจารณาคดี เหตุจำเป็นดังกล่าวมาอาจเกิดจากการที่พยานเจ็บป่วย หรือมีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากศาลที่พิจารณาคดี หรือมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศ หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ ให้ศาลจัดแจ้งข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุให้มีการสืบพยานบุคคลนอกศาลในลักษณะการประชุมทางจอภาพไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา⁵⁷

ข้อ 6 ในกรณีถ้ามีเอกสารหรือวัตถุพยานที่จะต้องสืบประกอบคำเบิกความของพยานบุคคล ศาลอาจกระทำโดยผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ หรือส่งสำเนาเอกสารหรือภาพถ่ายวัตถุพยานที่คู่ความทุกฝ่ายรับรองแล้วไปให้พยานตรวจดู เว้นแต่มีความจำเป็นต้องให้พยานยืนยันความถูกต้องแท้จริงของเอกสารหรือวัตถุพยานที่จะให้พยานเบิกความประกอบ ก็ให้ส่งเอกสารหรือวัตถุพยานนั้นไป

ข้อ 7 ในกรณีที่สถานที่ทำการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลเป็นศาลอื่น ให้ศาลที่พิจารณาคดีสอบถามศาลนั้นถึงความพร้อมเกี่ยวกับวันเวลานัดสืบพยานเสียก่อน แล้วมีหนังสือแจ้งยืนยันวันเวลานัดสืบพยาน ชื่อและจำนวนพยานบุคคล พร้อมด้วยสำเนาเอกสารและภาพถ่ายวัตถุพยานอันจำเป็นในการเบิกความของพยาน ถ้าหากมีไปยังศาลที่พยานจะไปเบิกความทราบ

ข้อ 8 ให้คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลนำพยานมาเบิกความตามวันเวลาและศาลที่กำหนดให้พยานเบิกความในลักษณะการประชุมทางจอภาพ แต่หากไม่สามารถนำพยาน

⁵⁷ ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานในคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556.

มาศาลนั้นได้เอง ให้คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานร้องขอต่อศาลที่พิจารณาคดีให้ออกหมายเรียกพยาน โดยระบุชื่อศาลที่พยานจะต้องไปเบิกความให้ชัดเจน แล้วส่งหมายนั้นไปยังศาลที่พยานจะไปเบิกความ เพื่อให้สลักหลังหมายและดำเนินการส่งหมายให้แก่พยานต่อไป เมื่อศาลที่พยานจะไปเบิกความได้รับรายงานผลการส่งหมายแล้ว ให้แจ้งศาลที่พิจารณาคดีทราบด้วย

ข้อ 9 ในวันสืบพยาน ในห้องคณะผู้พิพากษาและคู่ความรวมทั้งนายความทำการสืบพยานภายในห้องพิจารณาของศาลที่พิจารณาคดี โดยมีการถ่ายทอดภาพและเสียงระหว่างศาลที่พิจารณาคดีกับศาลที่พยานไปเบิกความในเวลาเดียวกันตั้งแต่เริ่มต้น จนเสร็จสิ้นการสืบพยาน ให้ศาลที่พยานไปเบิกความมอบหมายเจ้าพนักงานศาลอยู่เป็นสักขีพยานตลอดการสืบพยานและให้ศาลที่พิจารณาคดีจดแจ้งชื่อ และสกุลของสักขีพยานไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาคดีด้วย⁵⁸

ข้อ 10 เมื่อพยานเบิกความต่อศาลแล้วให้ศาลอ่านบันทึกคำเบิกความให้พยานและคู่ความฟังแล้วให้คู่ความทุกฝ่ายลงลายมือชื่อในบันทึกคำเบิกความของพยาน ทั้งนี้ คำเบิกความของพยานต้องบันทึกให้ปรากฏข้อความด้วยว่าพยานเบิกความผ่านระบบการประชุมทางจอภาพอย่างไรก็ตาม ความข้างต้นไม่ใช่บังคับกับกรณีที่มีการบันทึกการเบิกความของพยานโดยใช้วิธีการบันทึกลงในวัสดุซึ่งสามารถถ่ายทอดออกเป็นภาพหรือเสียงหรือ โดยใช้วิธีการอื่นใดซึ่งคู่ความและพยานสามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องของบันทึกการเบิกความนั้นได้

ข้อ 12 ในกรณีที่สถานที่ทำการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลเป็นสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่แห่งอื่น ให้ศาลที่พิจารณาคดีมีหนังสือแจ้งการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลในลักษณะการประชุมทางจอภาพพร้อมกำหนดวันเวลาสืบพยาน ชื่อและจำนวนพยานบุคคลไปยังผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลสถานที่นั้นทราบ เพื่อจัดเตรียมความพร้อมของห้องพิจารณาและระบบการประชุมทางจอภาพ ให้ศาลที่พิจารณาคดีมีหนังสือแจ้งการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลในลักษณะการประชุมทางจอภาพ วันเวลาดังสืบพยาน ชื่อและจำนวนพยานบุคคลพร้อมด้วยสำเนาเอกสารและภาพถ่ายวัตถุพยานอันจำเป็นในการเบิกความของพยาน ถ้าหากมี ไปยังศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ตามวรรคหนึ่ง เพื่อบอกหมายให้เจ้าพนักงานศาลทำหน้าที่ตามข้อ 9 วรรคสอง ตลอดจนดูแลการสืบพยานให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย และให้นำความในข้อ 6 และ 8 ถึง 11 มาใช้บังคับโดยอนุโลม⁵⁹

3.2.5.2 ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานในคดีอาญาโดยไม่ให้เผชิญหน้า
จำเลย พ.ศ. 2556

ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานในคดีอาญาโดยไม่ให้เผชิญหน้าจำเลย พ.ศ. 2556 ตราขึ้นเนื่องจากเห็นว่าเป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการสืบพยาน

⁵⁸ ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานในคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556.

⁵⁹ ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานในคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556.

คดีอาญาโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย เพื่อเป็นการปฏิบัติอย่างเหมาะสมแก่พยาน และเพื่อประโยชน์ในการค้นหาความจริงแห่งคดี ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น หากเป็นที่เกรงว่าพยาน ไม่อาจที่จะเบิกความได้หรือไม่กล้าที่จะเบิกความตามความเป็นจริง โดยอาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 172 วรรคสาม และวรรคห้า แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประธานศาลฎีกา โดยความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา จึงออกข้อบังคับไว้โดยเกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 3 ในการสืบพยาน ถ้าศาลเห็นสมควร หรือพยานหรือคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ โดยมีเหตุผลอันสมควรซึ่งเมื่อพิเคราะห์ถึงเพศ อายุ ฐานะ สุขภาพ อนามัย ภาวะแห่งจิตของพยาน หรือความเกรงกลัวที่พยานมีต่อจำเลยแล้วเป็นที่เกรงว่าพยาน ไม่อาจเบิกความได้ หรือไม่กล้า เบิกความตามความเป็นจริง ศาลจะดำเนินการ โดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยก็ได้ การ ใช้ดุลพินิจของศาลจะต้องไม่กระทบถึงสิทธิของจำเลยในการพิจารณาคดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิ ในการต่อสู้คดีและในการถามพยาน และให้ศาลจดแจ้งข้อความที่เป็นเหตุให้มีการสืบพยาน โดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา

ข้อ 4 ในวันสืบพยาน ในห้องพิจารณาคดีผู้พิพากษาและคู่ความรวมทั้งนายความทำการ สืบพยานภายในห้องพิจารณาของศาล โดยมีการถ่ายทอดภาพและเสียงผ่านโทรทัศน์วงจรปิด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นระหว่างห้องพิจารณาคดีกับสถานที่ที่จัดให้พยานเบิกความอย่าง เหมาะสมภายในบริเวณศาลในเวลาเดียวกันตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นการสืบพยาน ในกรณีที่มี ผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจของพยานอย่างรุนแรง ศาลจะให้ถามพยานผ่านนักจิตวิทยา นักสังคม สงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่พยานไว้วางใจด้วยก็ได้ โดยมีให้พยานได้ยื่นคำถามของคู่ความฝ่ายจำเลย และห้ามใช้คำถามซ้ำซ้อนหลายครั้ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร

ข้อ 5 ศาลพึงระมัดระวังไม่ให้พยานเผชิญหน้ากับจำเลยทั้งก่อน ในระหว่าง และ หลังจากที่ยานเบิกความแล้ว โดยศาลอาจกำหนดทางเดินหรือเวลานัดที่จะให้พยานและจำเลยมา หรือกลับออกไปจากศาลในทางเดินหรือเวลาที่แตกต่างกัน⁶⁰

3.2.5.3 ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยาน หลักฐานในการออกหมายจับผู้ต้องหาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556

ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยาน หลักฐานในการออกหมายจับผู้ต้องหาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556 ตราขึ้นเนื่องจากเห็นเป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการสอบถาม ผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานในการออกหมายจับผู้ต้องหาในลักษณะการประชุมทาง

⁶⁰ ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานในคดีอาญาโดยไม่ให้เผชิญหน้าจำเลย พ.ศ. 2556.

จอภาพ ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยในการควบคุมผู้ต้องหา อันจะเป็นหลักประกันในการมีตัวผู้ต้องหาเพื่อทำการสอบสวนหรือฟ้องคดี ตลอดจนเป็นหลักประกันการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 87/1 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา จึงออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 3 การร้องขอให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานในการออกหมายจับผู้ต้องหาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ จะกระทำได้อีกเมื่อเป็นการยื่นคำร้องขอหมายจับผู้ต้องหาตั้งแต่ครั้งที่สองเป็นต้นไป เว้นแต่โดยลักษณะของความผิด ฐานะของผู้ต้องหา จำนวนผู้ต้องหา ความรู้สึกของประชาชนส่วนมากแห่งท้องถิ่นนั้น หรือเหตุผลอย่างอื่นอาจทำให้มีการขัดขวางต่อการสอบถามผู้ต้องหา หรือน่ากลัวว่าจะเกิดความไม่สงบหรือเหตุร้ายอย่างอื่นขึ้น และผู้ต้องหามิได้คัดค้าน ศาลจะมีคำสั่งให้สอบถามผู้ต้องหาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ ในการยื่นคำร้องขอหมายจับผู้ต้องหาครั้งแรกก็ได้

ข้อ 4 ในการร้องขอให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานในลักษณะการประชุมทางจอภาพ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแสดงความประสงค์ล่วงหน้ารวมมาในคำร้อง ขอหมายจับผู้ต้องหาครั้งแรก หรือครั้งอื่นในกรณีที่ไม่ได้แสดงความประสงค์รวมมาในคำร้องขอหมายจับครั้งแรก โดยระบุสถานที่มาในคำร้องด้วย เมื่อได้รับคำร้องตามที่กำหนดข้างต้นแล้ว ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะคัดค้านหรือไม่ หากผู้ต้องหาไม่คัดค้าน และศาลเห็นสมควร ศาลจะอนุญาตตามคำร้องนั้นก็ได้อ⁶¹

ข้อ 5 วิธีการสอบถามหรือไต่สวนคำร้องขอออกหมายจับผู้ต้องหาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ ให้ศาลมอบหมายให้เจ้าพนักงานศาลหรือบุคคลภายนอกที่ศาลขึ้นทะเบียนไว้ หรือบุคคลที่ผู้ต้องหาร้องขอไปเป็นสักขีพยาน ณ สถานที่ตามข้อ 4 เว้นแต่มีเหตุขัดข้องที่เจ้าพนักงานศาล บุคคลภายนอก หรือบุคคลที่ผู้ต้องหาร้องขอ ไม่อาจไปเป็นสักขีพยาน ณ สถานที่ดังกล่าว ศาลจะมอบหมายให้บุคคลอื่นเป็นสักขีพยานแทนก็ได้

ข้อ 6 ก่อนเริ่มสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐาน ให้ศาลสอบถามสักขีพยานถึงความพร้อมในการดำเนินการประชุมทางจอภาพ หากผู้เป็นสักขีพยานเห็นว่าการสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานในลักษณะการประชุมทางจอภาพมีเหตุที่อาจกระทบต่อสิทธิของผู้ต้องหา ก็ให้รายงานเหตุนั้นต่อศาลโดยพลันเพื่อให้ศาลใช้ประกอบดุลพินิจว่าสมควรที่จะสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานในลักษณะการประชุมทางจอภาพ

⁶¹ ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานในคดีอาญา โดยไม่ให้เผชิญหน้าจำเลย พ.ศ. 2556.

ต่อไปหรือไม่ และผู้เป็นสักขีพยานต้องอยู่ในระหว่างการสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานนั้น

ข้อ 7 วิธีการสอบถามและไต่สวนให้เป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อศาลสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานเสร็จแล้ว ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ทนายความหรือพยานที่อยู่ในห้องพิจารณาลงลายมือชื่อในคำร้องหรือรายงานกระบวนการพิจารณา และให้ศาลจดบันทึกให้ปรากฏด้วยว่าได้สอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ณ สถานที่ตามข้อ 4 โดยมีสักขีพยานอยู่ด้วยในขณะนั้น⁶²

กล่าวโดยสรุป จากข้อบังคับประธานศาลฎีกาดังกล่าวข้างต้น ประเทศไทยได้กำหนดการใช้การประชุมทางจอภาพไว้ในกรณี การสืบพยานในคดีอาญา กรณีพยานมีเหตุจำเป็นไม่อาจนำพยานมาเบิกความได้ในศาลที่พิจารณาคดี การสืบพยานในคดีอาญา โดยไม่ให้เผชิญหน้าจำเลย เพราะเกรงว่าพยานจะไม่กล้าเบิกความตามความเป็นจริง การสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยาน หลักฐานในการออกหมายจับผู้ต้องหาให้เป็นไปอย่างเหมาะสม เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยในการควบคุมผู้ต้องหา ซึ่งอาจจำวิธีการดังกล่าวมากำหนดใช้ในกรณีที่จำเลยมีภูมิลำเนาในเขตอำนาจศาลอื่น เพื่อการดำเนินกระบวนการพิจารณาได้อย่างสะดวก

3.2.6 บันทึกข้อขัดข้องระหว่างกรมราชทัณฑ์กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

บันทึกข้อขัดข้องว่าด้วยการย้ายผู้ต้องขังไปดำเนินคดีในเขตอำนาจศาลอื่น จัดทำขึ้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2554 ระหว่างกรมราชทัณฑ์ กับ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมและรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง อันเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม อธิบดีกรมราชทัณฑ์ กับผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ จึงได้ทำบันทึกข้อขัดข้องไว้ดังต่อไปนี้

1) การย้ายผู้ต้องขังจากเรือนจำหนึ่งไปยังอีกเรือนจำหนึ่ง เพื่อดำเนินคดีในเขตอำนาจศาลอื่น ให้กรมราชทัณฑ์จัดกำลังเจ้าหน้าที่สำหรับควบคุมผู้ต้องขัง เว้นแต่กรณีที่เห็นว่าจะไม่ได้รับความปลอดภัย หรือมีเหตุจำเป็น อาจขอรับการสนับสนุนกำลังจากเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติร่วมดำเนินการ

2) ให้กรมราชทัณฑ์จัดยานพาหนะสำหรับย้ายผู้ต้องขัง กรณีไม่มียานพาหนะหรือมีแต่ไม่เพียงพอหรือใช้งานไม่ได้ ให้ประสานขอใช้ยานพาหนะของสำนักงานตำรวจแห่งชาติตาม

⁶² ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสอบถามผู้ต้องหาหรือทำการไต่สวนพยานหลักฐานในการออกหมายจับผู้ต้องหาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556.

สมควรแก่กรณี หากมีความเสียหายที่เกิดขึ้นกับยานพาหนะระหว่างการขนย้ายไม่ว่ากรณีใด ๆ กรมราชทัณฑ์จะเป็นผู้รับผิดชอบค่าเสียหาย

3) ให้กรมราชทัณฑ์ เป็นผู้ขอจัดตั้งงบประมาณประจำปี สำหรับการย้ายผู้ต้องขังไป ดำเนินคดีในเขตอำนาจศาลอื่น

4) ค่าใช้จ่ายในการย้ายผู้ต้องขัง เช่น ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเบี้ยเลี้ยงเจ้าหน้าที่ ค่าที่พัก เจ้าหน้าที่ ให้เบิกจ่ายจากเงินงบประมาณของกรมราชทัณฑ์

5) ข้อตกลงหรือหนังสือสั่งการใดที่ขัดหรือแย้งกับบันทึกข้อตกลงนี้ให้ใช้บันทึก ข้อตกลงนี้แทน⁶³

3.3 เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย

เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย ได้แก่ กฎหมายของสหรัฐอเมริกา กฎหมายของเครือรัฐออสเตรเลีย เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้กับกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา ในส่วนที่มีการนำตัวจำเลยไปขึ้นศาล ดังต่อไปนี้

ตาราง 3.1 เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย

ประเด็น	กฎหมาย สหรัฐอเมริกา	กฎหมาย เครือรัฐออสเตรเลีย	กฎหมาย ประเทศไทย
การนำการประชุมทาง จอภาพมาใช้ในการ ปรากฏตัวของจำเลย ในชั้นศาล	อนุญาต	อนุญาต	ไม่อนุญาต
หลักการอนุญาตให้ นำวิธีการประชุมทาง จอภาพมาใช้	หัวหน้าศาลเป็นผู้อนุญาต หลังจากจำเลยได้ทำการ ปรึกษากับที่ปรึกษาและ ให้ความยินยอมเป็นลาย ลักษณ์อักษร	ศาลหรือผู้พิพากษาเห็น ด้วยว่า การให้การผ่าน ทางจอภาพและเสียง นั้น มีความเหมาะสม	ยังไม่มีบทบัญญัติ

⁶³ บันทึกข้อตกลงว่าด้วยการย้ายผู้ต้องขังไปดำเนินคดีในเขตอำนาจศาลอื่น จัดทำขึ้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2554 ระหว่างกรมราชทัณฑ์ กับ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.

ประเด็น	กฎหมาย สหรัฐอเมริกา	กฎหมาย เครือรัฐออสเตรเลีย	กฎหมาย ประเทศไทย
ขอบเขตการใช้	ยังไม่มีบทบัญญัติ	การส่งเอกสารให้ใช้ วิธีการส่งสำเนาไปยัง บุคคลที่อยู่ในห้อง ประชุมพิจารณาคดี	ยังไม่มีบทบัญญัติ
คุณภาพของเทคโนโลยีที่ใช้	คุณภาพของภาพและเสียงต้องเพียงพอที่จะทำให้ผู้เข้าร่วมสังเกตพฤติกรรมและอวัจนภาษาของผู้เข้าร่วมคนอื่นๆ และได้ยินอย่างชัดเจนว่าเกิดอะไรขึ้นในห้องพิจารณาทางจอภาพและเสียงในระดับเดียวกับที่ปรากฏในห้องพิจารณาคดี	สถานที่ซึ่งบุคคลที่อยู่ทางไกลนั้นอยู่จะมีการติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่พร้อมสำหรับการประชุมทางจอภาพและเสียง ที่ช่วยให้ผู้มีสิทธิในการฟังการพิจารณาทั้งหมดที่อยู่ในสถานที่นั้นมองเห็นหรือได้ยินเสียงบุคคลนั้นในห้องพิจารณาคดีหรือสถานที่อื่นที่ศาลหรือผู้พิพากษานั่งอยู่ รวมถึงเงื่อนไขอื่น ๆ ที่กำหนดตามกฎหมายของศาลที่เกี่ยวข้องกับการประชุมทางจอภาพ เช่น รูปแบบของการเชื่อมโยง วิดีโอ อุปกรณ์หรือรุ่นของอุปกรณ์ที่สร้างการเชื่อมโยง กล้องมาตรฐานการส่งความเร็วในการส่ง	ยังไม่มีบทบัญญัติ

ประเด็น	กฎหมาย สหรัฐอเมริกา	กฎหมาย เครือรัฐออสเตรเลีย	กฎหมาย ประเทศไทย
		และคุณภาพของการ สื่อสาร หรือเงื่อนไข อื่นๆ ที่ผู้พิพากษา กำหนด	
หากปรากฏว่าจำนวน เสียสิทธิใดๆ จากการ ใช้การประชุมทาง จอภาพ	สามารถร้องขอต่อศาล เพื่อยุติการประชุมทาง จอภาพได้ตลอดเวลา	มิได้มีการกล่าวถึง	ยังไม่มีบทบัญญัติ
การตรวจสอบหลัง การประชุมทางจอภาพ	ผู้ดูแลระบบศาลเป็นผู้ ตรวจสอบระบบภาพ และเสียงและรับรองว่า ระบบได้เป็นไปตามคำ จำกัดความของระบบ ภาพและเสียงอิสระและ เป็นเทคนิคที่เหมาะสม สำหรับการนำมาใช้ในการ การประชุมทางจอภาพ	มิได้มีการกล่าวถึง	ยังไม่มี การออก ระเบียบ
กฎหมายรับรองการ ประชุมทางจอภาพ	มีการ ออกระเบียบ เกี่ยวกับการประชุมทาง จอภาพโดยประกัน คุณภาพของภาพและ เสียงขั้นต่ำไว้ใน ประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา	มีการ บัญญัติไว้ใน กฎหมายระดับรัฐ บัญญัติ (Act) โดย บัญญัติ อยู่ใน พระราชบัญญัติว่าด้วย การพิจารณาของศาล ค.ศ. 1976 (Federal Court of Australia Act 1976)	ยังไม่มีบทบัญญัติ
เจตนารมณ์ของกฎหมาย	เป็นเจตนาของศาลฎีกาที่ จะนำเทคโนโลยีทาง จอภาพมาใช้ในการ	เพื่อให้มีการดำเนินคดี ต่อผู้ต้องหาที่พยานอยู่ ต่างประเทศ หรือพื้นที่	ยังไม่มีบทบัญญัติ

ประเด็น	กฎหมาย สหรัฐอเมริกา	กฎหมาย เครือรัฐออสเตรเลีย	กฎหมาย ประเทศไทย
	ทำงานของศาล วิสคอนซินเท่าที่จะ สามารถกระทำได้โดย ต้องสอดคล้องกับ ข้อจำกัดของเทคโนโลยี และสิทธิของกลุ่มความ และผู้เข้าร่วมในการ พิจารณาคดีคนอื่น ๆ โดยมีความประสงค์จะ รักษาความเป็นธรรม ศักดิ์ศรี ความเคร่งครัด และมารยาทของ กระบวนการทางศาล	ห่างไกลในกรณีศาล เห็นว่าพยานมีน้ำหนัก เพียงพอที่จะรับฟัง และใช้ในกรณีที่มี วัตถุประสงค์ให้บุคคล ใดบุคคลหนึ่ง มา ปรากฏตัวต่อหน้าศาล หรือผู้พิพากษา หรือยื่น คำร้องต่อศาลหรือผู้ พิพากษา และเห็นว่า การนำระบบดังกล่าว มาใช้หรือวิธีการอื่นมา ใช้มีความเหมาะสม	
สิทธิในการปรึกษา ทนายความ	ที่ปรึกษาและจำเลยมี สิทธิที่จะปิดระบบ ไมโครโฟนเพื่อสื่อสาร อย่างเป็นส่วนตัวและ เป็นความลับ ต้องมี สถานที่การสื่อสารด้วย เสียงแยกต่างหาก เพื่อให้จำเลยหรือผู้ที่ถูก ร้องและทนายความของ เขาหรือเธอสามารถ ติดต่อสื่อสารกันเป็น การส่วนตัวในระหว่าง การพิจารณาคดีทั้งหมด	มิได้กล่าวถึง	ยังไม่มีบทบัญญัติ
ขอบเขตการนำการ ประชุมทางจอภาพ	การนำระบบการประชุม ทางจอภาพมาใช้ใน	ศาลหรือผู้พิพากษาอาจ อนุญาตทั้งทางตรง	ยังไม่มีบทบัญญัติ

ประเด็น	กฎหมาย สหรัฐอเมริกา	กฎหมาย เครือรัฐออสเตรเลีย	กฎหมาย ประเทศไทย
	คดีอาญา โดยอนุญาตให้นำระบบดังกล่าวมาใช้ทั้งการพิจารณาคดีล่วงหน้า การค้นหาข้อเท็จจริงหรือการดำเนินการหลังการพิจารณาใดๆ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น	หรือทางอ้อมให้มีการให้การของพยานผ่านระบบจอภาพและเสียงได้ โดยการให้การดังกล่าวนำมาใช้กับบุคคลที่ศาลหรือผู้พิพากษาเห็นว่าเป็นพยานที่มีน้ำหนักเพียงพอ และเป็นบุคคลที่อยู่ในต่างประเทศ	
การคัดค้าน	ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยื่นคำคัดค้านคำให้การของพยานด้วยเทคโนโลยีทางจอภาพได้ภายใน 10 วัน นับจากวันที่ยื่นคำบอกกล่าวเจตนา หากการจำกัดเวลาในการดำเนินคดีไม่เอื้อต่อระยะเวลาดังกล่าว ศาลอาจใช้ดุลยพินิจในการลดระยะเวลาการยื่นคำบอกกล่าวเจตนาและการคัดค้านได้	กฎหมายออสเตรเลีย	ยังไม่มีบทบัญญัติ